

LUNDS
UNIVERSITET

Stadsodling som en hållbarhetsstrategi: dess betydelse för ekologisk och social hållbarhet

En fallstudie om Ekostaden Augustenborg

Lovisa Johansson, Lunds Universitet VT20

SGEL36 Samhällsgeografi:

Examensarbete inom Kandidatprogrammet för Samhällsplanering, 15 hp

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Handledare: Karl-Johan Lundquist

Abstract

This thesis is about urban gardening and its meaning for ecological and social sustainability. The study is based on a case study, Augustenborg in Malmö, and on the theoretical model “Planner’s triangle”, from Scott Campbell 1996, interwoven with the theory of social capital. The method used for the study is of qualitative value, with one document analysis and four semi-structured interviews with representatives from Miljöförvaltningen, Fastighets- och Gatukontoret, Odlargruppen Augustenborg and MKB.

The research questions asked in the beginning was; how can urban gardening be used as a sustainability strategy? What does urban gardening mean for ecological- and social sustainability? They both aim to be investigated in Malmö in general but also in Augustenborg specifically. This study aims to give a greater understanding of the meaning urban gardening has for future green planning, ecological and social sustainability, the inhabitants and what driving forces there are behind investing in these environmental projects.

The result showed that urban gardening can be used as a tool for sustainable development and city planning. The sustainable dimension that is most prioritized by Malmö, in this matter, is social sustainability. The interviewee from Odlargruppen in Augustenborg had a hard time saying which one of the two, ecological and social sustainability, that’s most prioritized by their community, since they work a lot with ecological farming and special plants for the pollinators. There is also potential that urban farming can drive economic development, this study has not focused on that third aspect though - but it’s something that could be further researched. This thesis showed that urban farming can have different values for Malmö as a city, both in a stronger social capital through the community it creates *and* a richer biodiversity - something that Malmö city needs to treasure in the future with expected densification.

Keywords: *urban gardening, ecological sustainability, social sustainability, Planner’s triangle, social capital, Augustenborg*

Nyckelord: *stadsodling, ekologisk hållbarhet, social hållbarhet, planeringstriangel, socialt kapital, Augustenborg*

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION.....	5
1.1 Inledning.....	5
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar.....	7
1.4 Definition.....	7
1.5 Avgränsning.....	8
1.6 Bakgrund.....	9
1.6.1 Stadsodling i olika bemärkelser.....	9
1.6.2 Bostadsområdet Augustenborg.....	10
2. TEORETISKT RAMVERK.....	12
2.1 Litteraturöversikt.....	12
2.1.1 Grön stadsplanering.....	12
2.1.2 Stadsodling och hållbarhet.....	14
2.2 Analytiskt ramverk.....	17
2.2.1 Planner's triangle.....	17
2.2.2 Socialt kapital.....	21
3. METODOLOGI.....	23
3.1 Forskningsdesign.....	23
3.2 Dokumentanalys.....	24
3.3 Intervjuer.....	25
4. RESULTAT.....	28
4.1 Kommunivå.....	28
4.1.1 Översiktsplan.....	28
4.1.2 Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020.....	30
4.1.3 Stadsodling på allmän platsmark.....	31
4.1.4 Intervju 1 & 2.....	32
4.2 Stadsdelsnivå.....	36
4.2.1 Ekostaden Augustenborg.....	36
4.2.2 MKBs vision om Augustenborg.....	37
4.2.4 Intervju 3 & 4.....	38
5. ANALYS & DISKUSSION.....	42
5.1 Analys på kommunivå.....	42
5.2 Analys på stadsdelsnivå.....	45
5.3 Diskussion.....	47
6. SLUTSATS.....	48

7. REFERENSLISTA.....	49
7.1 Empiriska referenser.....	52
7.1.1 Dokument.....	52
7.1.2 Intervjuer.....	53
7.2 Figurer och tabeller.....	53
8. BILAGOR.....	54
Bilaga 1.....	54
Bilaga 2.....	55
Bilaga 3.....	56
Bilaga 4.....	57

Figurförteckning

Figur 1.....	11
Figur 2.....	11
Figur 3.....	19

Tabellförteckning

Tabell 1.....	26
----------------------	-----------

1. Introduktion

Nedan följer redovisning om problemformulering, syfte, frågeställningar, avgränsningar som gjorts, definition av använda begrepp samt bakgrund. Avsnittet syftar till att ge en introduktion till ämnet.

1.1 Inledning

Urbanisering och globalisering påverkar i mångt och mycket världen, mer än hälften av världens befolkning lever i städer idag, en siffra som förväntas öka till nästan 70% till år 2050 (UN, 2018). Samtidigt ökar miljöförstöringen kraftigt och det är svårt att inte se ett samband däremellan. Globaliseringen har lett till större produktion av varor och därmed mer transport och konsumtion, vilket exploaterar naturen. För att hantera en ökad urbanisering, städers framfart och klimatförändringarna måste planeringen följa efter, med en mer grönorienterad sådan.

John R. Short skriver i *Urban Theory: a critical assessment* (2014:1) om hur städer har förändrats i tre skeden genom historien. I de förmoderna städerna uppstod små urbana områden, med närliggande jordbruk och med syfte att ge plats åt handel. Det andra skedet var de industriella städerna som bygger på 1800-talets industrialisering, med främst framfart i de redan utvecklade länderna, med England som förebild. Under en 100 årsperiod ökade befolkningen i dessa städer markant vilket hade stora konsekvenser, bland annat trångboddhet som gjorde att sjukdomar spreds snabbare, och på grund av bristande kunskap om detta ökade även dödligheten. Folk sökte sig ändå in till städerna då det var där arbetsmöjligheterna fanns, vilket ger sken åt det ekonomiska skift som skedde (ibid:32).

Det tredje skedet som Short skriver om är det vi lever i just nu, i en globaliserad urbanism som gör att städer växer i rekordfart, med megastäder på över 10 miljoner invånare. År 1800 bodde tre på hundra i städer och 2013 var det mer än en på två stycken (ibid:1). Ibland benämns de olika skedena som förmoderna, moderna och postmoderna städer, men det finns delade meningar om vi idag istället befinner oss i en senmodern tid (ibid:64-69).

När det talas om hållbar utveckling finns det många olika definitioner, i denna uppsats har begreppet baserats på Brundtlandrapporten från 1987 där hållbar utveckling definieras som “En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. I en sådan utveckling ingår olika typer av hållbarhetsdimensioner: ekologisk, ekonomisk och social (Hägerhäll, 1988). Denna uppsats belyser ekologisk och social hållbarhet med fokus på grön planering i städer. För att integrera dessa dimensioner i planeringen finns det olika tillvägagångssätt, bland annat att planera för fler grönområden, parker, dagvattenhantering, samt, det som denna undersökning kretsar kring; stadsodling. Stadsodling kan ske på många olika sätt, genom allmänna odlingsplatser, balkongodling och “gröna tak”, men uppsatsen ämnar att hantera begreppet enligt första typen, alltså allmänna odlingsplatser.

Jag har valt detta ämne då det är högst aktuellt i dagens planering av städer. Hållbar utveckling i dess tre former integreras i planeringen mer och mer men idag finns det ett ännu större fokus på just den ekologiska och den sociala. Det kan bero på den rådande klimatkrisen vi genomgår, där större krav sätts på miljömässiga åtgärder. Stadsodling skulle kunna vara ett sådant verktyg för grön planering och uppsatsen syftar till att undersöka just det. Tidigare forskningar visar på att stadsodling även kan stärka den sociala hållbarheten och det skulle därmed även kunna vara ett verktyg för den dimensionen.

För att konkretisera och förtydliga uppsatsens syfte har bostadsområdet Augustenborg i stadsdelen Fosie i Malmö valts som undersökningsunderlag och fallstudie. Bostadsområdet genomgick en omvandling från ett delvis otryggt område till ett ekologiskt främjande under 90-talet. Idag marknadsförs bostadsområdet som “Ekostaden Augustenborg” och bedriver diverse miljöprojekt, bland annat finns det en botanisk trädgård lokaliserad på ett tak och en solcellsanläggning, med många studiebesök till området (Malmö stad, 2019b). Undersökningen ämnar delvis belysa de drivkrafter som finns bakom bostadsområdets ekologiska initiativ, alltså om det främst grundar sig i ekologisk eller social hållbarhet.

Det metodologiska utförandet sker genom fyra intervjuer med tjänstemän och en verksam inom området samt en kompletterande dokumentanalys. Den insamlade empirin analyseras genom ett teoretiskt ramverk som behandlar Scott Campbells modell “Planner’s triangle” samt värdet av socialt kapital, myntat först av Pierre Bourdieu.

1.2 Syfte

Syftet med den här studien är att få en tydligare bild hur stadsodling kan användas som en hållbarhetsstrategi och vilken betydelse det har för ekologisk och social hållbarhet, samhällsplanering, framtiden och invånarna i Malmö. Parallellt undersöks vad för drivkrafter som ligger bakom ekostadsdelen Augustenborgs satsning på stadsodling.

1.3 Frågeställningar

- Hur kan stadsodling användas som en hållbarhetsstrategi?
 - Vad har stadsodling för betydelse för ekologisk och social hållbarhet?
- Ovanstående frågeställningar undersöks i Malmö, dels på ett generellt plan i planering men också på stadsdelsnivå, i exemplet Augustenborg som har haft en grön utveckling, i syfte att se vad som driver invånarnas initiativ.

1.4 Definition

Det finns flera olika definitioner på vad hållbarhet, grön planering och de olika hållbarhetsaspekterna innefattar. I denna uppsats har jag valt att hantera begreppet "hållbarhet utveckling" utifrån rapporten "Vår gemensamma framtid" från FN:s Världskommission om miljö och utveckling, också kallad Brundtlandrapporten, från 1987. Hållbar utveckling definieras på följande sätt i den: "En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". Den framför också att hållbar utveckling består utav tre olika dimensioner; ekologisk, ekonomisk och social (Hägerhäll, 1988). Senare hölls Riokonferensen 1992 med Brundtlandrapporten som ramverk, där handlingsprogrammet Agenda 21 antogs, för arbete med miljö och utveckling under 2000-talet, och det var då hållbar utveckling kom att strävas efter konkret (Nationalencyklopedin, u.å.).

Med grön planering syftas i studien på nutidens, och framtidens, planering som mer och mer innefattar ett ekologiskt perspektiv. Det är sådan planering som tar stor hänsyn till grönstruktur, för

att ekologiska processer ska beaktas. Grönstruktur främjar den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster och bevarar ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringar. Att marken används på ett hållbart sätt gör att de ekosystemtjänster vi vill kunna förlita oss på i framtiden bevaras; såsom rent vatten, virke, rekreation och pollination av växter (Naturvårdsverkets, 2019).

Stadsodling syftar till sådan jordbruksodling som görs i städer, och urbana utrymmen istället för på landsbygden. Det kan vara allt från allmänna odlingsområden, gröna tak, vertikal odling, kolonilotter och balkongodling. Studien syftar på sådan odlingsverksamhet som uppkommit efter globaliseringen av urbana rum. Jag syftar alltså till alla sådana initiativ som tas i staden, främst av privatpersoner, för att integrera naturen med staden, för tydlighetens skull genom initiativ till allmänna odlingsplatser.

1.5 Avgränsning

Min uppsats är begränsad till två av de tre hållbarhetsaspekterna; ekologisk och social hållbarhet. Ekonomisk hållbarhet kommer inte läggas lika stort fokus vid då arbetet hade blivit för stort. Med det sagt ska nämnas att de tre hållbarhetsaspekterna är sammanvävda i mångt och mycket och därmed kommer den ekonomiska aspekten nämnas vid behov.

Jag har valt att utgå från Augustenborg i Malmö. Jag avgränsar min undersökning på detta vis då det konkretiserar min problemformulering. Datasamlingen måste vara hanterlig, och jag har valt att utgå från just detta bostadsområde då det marknadsförs som "Ekostaden Augustenborg" av Malmö stad och bedriver grön planering samt stadsodling i stor utsträckning.

Studien hade kunnat undersöka flera olika typer av grön hantering i staden, i olika rum, men eftersom det finns en tidsbegränsning har jag valt att dels avgränsa mitt arbete geografiskt, genom att titta på ett visst bostadsområde i Malmö, och tematiskt, på ett specifikt tema; stadsodling. Det finns mycket mer att säga om stadsodling och mycket av odlingens interaktion i stadsrummet ser olika ut från stad till stad och kanske framförallt land till land. Jag utgår i denna uppsats från Sverige; här praktiseras inte stadsodling likadant som till exempel i USA eller England, vilket kan vara viktigt att ha med sig när uppsatsen läses. Jag kommer utgå från de koncept vi integrerar i våra stadsrum, och hur grön planering kan framstå i Sverige.

1.6 Bakgrund

Nedan redovisas den bakgrund till uppsatsen som anses vara av värde. Dels vad stadsodling kan innebära och dels historien bakom det valda bostadsområdet för fallstudien; Augustenborg i Malmö.

1.6.1 Stadsodling i olika bemärkelser

Stadsodling är inget nytt fenomen, det har funnits i flera hundra år, på olika sätt och av olika anledning. Förr i ett större syfte att försörja sig själv och sin familj. Stadsodling, eller urban gardening och city farming som det kan benämnas på engelska, kan alltså gestaltas på olika sätt i det urbana rummet. Ett vanligt sätt idag är så kallade “community gardens”, det finns inte en tydlig översättning av begreppet men det kan liknas till kolonilotter i Sverige, där dock enskilda personer hyr en bit mark att odla på. Allmänna odlingsområden är dock sådana som sköts och brukas ideellt. Utöver de två exemplen så finns det även “gröna tak”, container-odlingar, vertikala odlingar och balkongodlingar. Gröna tak fungerar som antingen odling som sker på hustak, eller som en vilt växande trädgård med mossor, gemensamt är att båda sätten främjar den biologiska mångfalden.

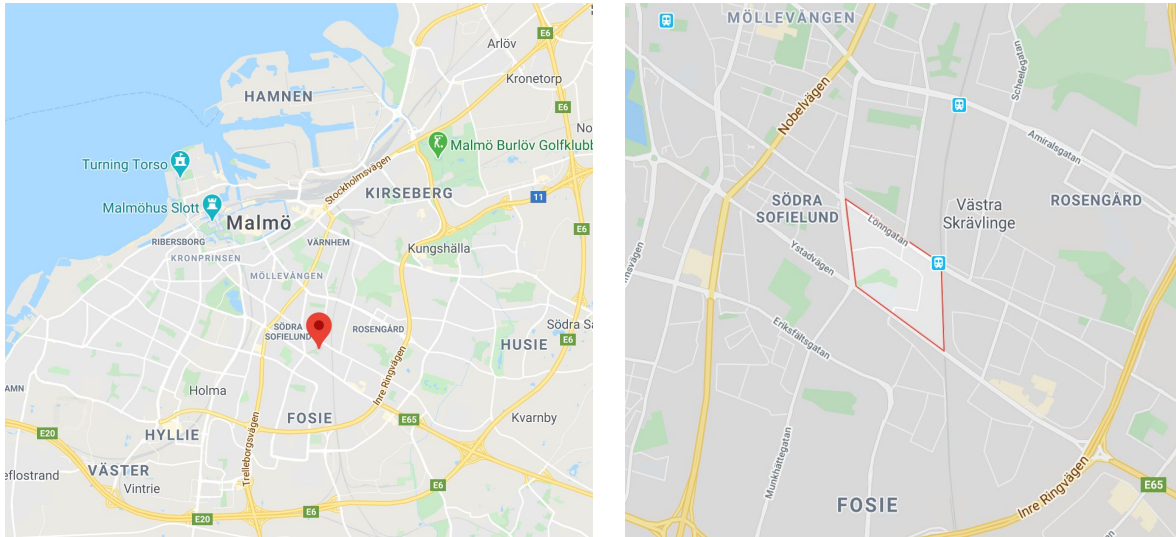
Containerodlingar och vertikala odlingar är sådana tekniker som utvecklats på senare år, där det undersöks hur odlingar kan ske i staden utan att dels ta för mycket utrymme och dels utan de tillgångar som kan vara begränsade, jord exempelvis, vissa av dessa nya odlingsformer använder enbart vatten. Det finns också hydroponisk odling, där odling sker i näringslösning (Malmö stad, 2018a). Containerodlingar sker i överblivna containrar och vertikala odlingar sker, som namnet avslöjar, på höjden. De kan finnas i gamla tomma lokaler som byggts om till inomhusodling, där växterna får näring och sol genom konstruerade former, som speciella LED-lampor och återanvändbara plastdukar istället för jord. Det behövs användas mindre mark för att kunna försörja hela jordens befolkning, och detta sätt kräver mindre vatten och resurser för den mängd mat det ger (Despommier, 2009).

1.6.2 Bostadsområdet Augustenborg

Augustenborg är ett bostadsområde lokaliserat i stadsdelen Fosie i sydöstra Malmö (se figur 1 & 2). Bostadsområdet byggdes mellan 1948-1952 av MKB, Malmö Kommunala Bostäder, och är idag föreningens största i staden (Malmö stad, 2017). Augustenborg är ett tidigt exempel på "grannskapsplanering" där tanken är att allt medborgarna behöver ska finnas inom området, såsom ett centrum, biograf, skolor, ett stort utbud av affärer och egen brandkår. En annan prioritering var att sudda ut klassgränser, och det genom att inte bygga utifrån kategoribebyggelse. Malmö stad menar att bebyggelsens koncentration på ett stort område, byggt under kort tid, gjorde att stadsdelen inte delades in i olika samhällsklasser. På den tiden var dessutom de flesta yrken representerade.

Det fanns minst sagt en dröm om det perfekta boendet under denna tid, arbetare och tjänstemän levde med varandra och barnen sysselsattes i diverse fotbollsklubbar och föreningar. Med åren utvecklades dock övriga delar av staden med nya större bostäder som attraherade befolkningen i Augustenborg och nya grupper flyttade istället in, till stor del hyresgäster. Senare växte också en social problematik i området, i och med att befolkningen växte, ett större antal barn som blev äldre och inte längre intresserade sig för fotboll eller liknande. Augustenborg var inte som förut och många kände sig otrygga. I början av 1990-talet ansågs det nödvändigt att göra stora förändringar, det rörde sig även om översvämningar orsakade av kraftigt regn och dålig dagvattenhantering. Tanken var då att MKB och Malmö stad skulle arbeta både efter områdets och boendes behov. Det var vid denna tid som Augustenborg sattes i ett bredare ekologiskt sammanhang, det byggdes dammar och öppna kanaler för att leda bort vattnet vilket samtidigt fyllde en estetisk funktion (Malmö stad, 2017).

För att konkretisera förändringen efter Augustenborg ansats till en ekostadsdel redovisas här vilka siffror som gällde 1997 och tio år senare, 2007. Antal invånare i bostadsområdet 1997 var 2898 stycken, 2007 var det 3158. Av dessa var 51%, år 1997, av utländsk bakgrund, och 62% år 2007. Andelen med eftergymnasial utbildning var 1997 15% respektive 28% 2007. Registrerade arbetslösa var 14% 1997 och 6% 2007, och andel över 65 år: 19% 1997 och 16% 2007. I området finns det 1800 lägenheter varav 1600 är hyreslägenheter, de flesta flerfamiljshus är tre våningar höga och vissa sju (MKB, u.å.a).

Figur 1 & 2. Kartor över bostadsområdet Augustenborg (markerat i rött). Figur 1 visar bostadsområdets förhållande till övriga staden och Figur 2 områdesgränsen (Google maps, 2020).

2. Teoretiskt ramverk

I det teoretiska ramverket redovisas all den litteratur som gått igenom och används till undersökningen. Första punkten, 2.1, berör tidigare forskning inom ämnet och andra punkten, 2.2, redovisar de teorier som ligger till grund för analysen.

2.1 Litteraturöversikt

2.1.1 Grön stadsplanering

Garden Cities of To-morrow är en bok och en teori som myntades av Ebenezer Howard på 1800-talet, och efter det har teorin tagits i anspråk i olika former i främst engelska städer. Konkret gick den ut på viljan att skapa en Garden Town som skulle fungera som en blandning mellan stad och landsbygd. Det skulle vara en stad utanför storstaden, som inte var en förort, och den skulle vara ekonomiskt oberoende (Howard, 1902). Tanken utvecklades under industrialiseringens framfart i England och bygger på att kunna bo i en stad, där jobbmöjligheterna växte, men samtidigt behålla landsbygdsidyllen. Trångboddheten som rådde under denna tiden och de dåligt uppbyggda städerna blev som en drivkraft för utveckling (Britannica, 1998). Howard formulerade detta för första gången år 1898, i boken *To-Morrow: A Peaceful Path to Real Reform* som presenterade en utopi där människor levde ett med naturen, senare utvecklades den andra utgåvan *Garden Cities of To-morrow* (1902). I England skapades även rörelsen *Garden city movement*, där "garden city" på svenska benämns som Trädgårdsstaden. Den första trädgårdsstaden som uppkom var Letchworth Garden City i England, 1903, och det första svenska exemplet var Enskede trädgårdsstad i Stockholm.

I sin teori framför han även The Three Magnets, som är en modell för att se åt vilket håll människor drar sig. De tre magneterna består utav; Town, Country och Town-Country, där han belyser att det i de två första finns positiva och negativa aspekter, men i den sistnämnda slås de negativa delarna av de två ut och skapar en miljö av sociala möjligheter, vacker natur, låga hyror och höga löner (ibid). Det är minst sagt en utopi han framställer. Det fanns en tanke om att trädgårdsstäderna skulle

rymma ett visst antal invånare (32 000) och när det nåddes skulle en till trädgårdsstad skapas i närheten. Trädgårdsstäderna hade ett eget centrum, var självförsörjande och med det sagt fanns allt invånarna kunde tänkas behöva för ett fungerande liv. Grönska, (benämnt som "green belts"), och landsbygd dominerar runt omkring och varje bostad hade sin egen trädgård.

Howard ville minska den alienation som han ansåg uppstått mellan människan och naturen. Hans tankar om en trädgårdsstad finns fortfarande med i viss planering, dock ska sägas att teorin även blivit kritiserad för att inte fungera så bra i praktiken.

I allmänhet fokuserar inte Howard på stadsodling i sig, trots att jordbruket är centralt, men det finns en likhet i att bevara naturen i utvecklade urbana utrymmen. Hans teori tar också i akt de sociala fördelarna en trädgårdsstad skulle ha vilket kan liknas med social hållbarhet.

John Short (2014) skriver i *Urban theory: a critical assessment* att städer ofta ses som något utanför det naturliga, och separerade från den "naturliga världen". Detta beror på att stadslivet hela tiden separeras från en bredare miljökontext, när mat är mer tillgängligt i mataffärer än på fälten utanför vårt hem. Short menar att detta är fel sätt att se på städer, då de är integrerade i ett bredare ekologiskt system och fyller sin funktion. Istället bör de ses som en del utav urban socio-natur. Short anser att det länge har talats om social och ekonomisk makt i städer, och för lite om den ekologiska betydelsen, som städer innehar. Betoningen ligger nu istället på det oerhört komplexa förhållandet mellan ekologiska hinder och urbana angelägenheter rörande sociala nätverk och ekosystemsflöden. Kontentan av hans resonemang är att städer är lika naturliga som vildmarken och miljön är lika social som städer (ibid:188-189). Han framför också en tanke om städers metabolism, där en stad cirkulerar energi, vatten, material och avfall. En stad kan ses som ett ekologiskt system genom att den har mätbara mängder ekologiska inmatningar i form av energi och vatten, och utmatningar i form av värme, avfall, buller och föroreningar. Att se staden som en ekologisk enhet har öppnat upp för mycket forskning kring urban tillväxt, de ekologiska inmatningarnas betydelse för sådan tillväxt, politisk ekologi gällande vatten, miljö rättvisa, stadens ekologiska fotavtryck med mera (ibid:190).

Miljökvallité är väldigt nära sammankopplat med sociala orättvisor. De värsta miljövillkoren drabbar de urbana medborgarna som har lägst inkomst, miljöförstöring och fattigdom går alltså många gånger hand i hand (ibid:203). Städer är ett tydligt exempel där de "bra" områdena går till

dem som har mest pengar och de med minst får vad som blir över (ibid:192). Detta väcker reflektioner om hur planering ska kunna främja både ekologisk och social hållbarhet, om det ens går, samt hur båda dimensionerna i så fall skulle kunna prioriteras lika.

Sådan hållbar utveckling som även tar den sociala rättvisan i hänsyn är bland annat intergenerationell rättvisa och geografisk rättvisa. Ett sätt att möta hållbar utveckling på båda planen, socialt och ekologiskt, är att skapa självförsörjande städer som minskar miljöpåverkan från den bredare bioregionen, och designa om städerna så att de är mer effektiva och rationella. Det är också viktigt att upprätthålla de urbana ekosystemen (Short, 2014:204).

2.1.2 Stadsodling och hållbarhet

En hel del tidigare forskning har gjorts på ämnet stadsodling och hållbar utveckling. Alisia Koroļova och Sandra Treija är ett exempel på två som forskat kring stadsodling som ett verktyg för att öka social hållbarhet i staden. I deras artikel *Urban Gardening as a Multifunctional Tool to Increase Social Sustainability in the city* från 2018 undersöker dem detta utifrån tre olika exempel; Malmö, Birmingham och Riga. De skriver att odling kan ge märkbara skillnader på jordkvalitet, reglera mikroklimat, minska negativa konsekvenser av dräneringsvatten och förhindra jorderosion. Det kan också förbättra den sociala hållbarheten, som ofta hamnar i skymundan av den ekologiska och ekonomiska hållbarheten, genom positiva effekter på hälsa, välmående och social interaktion. Artikelns kärna ligger i att stadsodling är multifunktionellt och kan bidra till att den sociala hållbarheten höjs mellan kulturer och åldrar. Att vara nära natur har visat sig ha positiva effekter på människors hälsa, och enligt forskning är stadsodling en populär rekreativ möjlighet. Förutom de redan nämnda fördelarna förbättrar stadsodling även ens självkänsla, samhörighet och gruppsoliditet. I städer är en stor problematik den sociala integrationen, hur människor i olika åldrar och från olika kulturer ska mötas och hur en samhällsidentitet ska bildas, för detta är alltså stadsodling ett bra verktyg. Deras fallstudie i Malmö, Seved, visade att odlingen integrerade just människor från olika kulturella bakgrunder, i olika åldrar (mellan 4-80 års ålder), samarbete mellan markägare, samhället, professionella och studenter.

Författarna skriver främst om kolonilotter, som personer alltså hyr, och menar att oberoende av plats så agerar det som ett starkt verktyg för social integration, dialog mellan kulturer och åldrar samt välmående i Europeiska städer. Exemplet från Malmö och Birmingham visar på att

stadsodling kan vara en långsiktig lösning för förbättrad livskvalitet för olika typer av människor, men exemplet med Riga visar på att det inte alltid är så lätt att få in stadsodling och integrationsprocesser i städer, även om det finns en medvetenhet om fördelarna. Medborgarnas intresse för att förbättra staden visas i deras initiativtagande i stadsodlingen, för vissa handlar det om ett intresse för att involvera ekologi i städer och andra uppskattar bara den estetiska grönskan.

Milbourne (2012) skriver i artikeln *Everyday (in)justices and ordinary environmentalisms: community gardening in disadvantaged urban neighbourhoods* om betydelsen av gemensamma odlingar i specifikt utsatta områden. Enligt honom främjar det både social och miljömässig rättvisa. Genom socio-ekologiska handlingar kan förfallna platser, som inte tillhör den vanliga stadsodlingen, rustas upp och bidra med ett värde i människors vardag. Det är alltså olika miljöprojekt som kan förbättra människors möjlighet till tillhörande i rum, både i ekologiska och sociala termer. I Milbourne's studie utgår han från olika fallstudier i Storbritannien där det bedrivs projekt som fokuserar särskilt på vardagliga orättvisor. Miljöprojekt har alltså möjlighet att utforma urbana platser och ge ett värde till nedåtgående områden, enbart på grund av gemensamma odlingar (2012:954).

Bethaney Turner (2011) är en annan forskare som berört detta ämne, i artikeln *Embodied connections: sustainability, food systems and community gardens* skriver hon om betydelsen av att sociala och miljömässiga behov tillgodoses i planeringen. Det handlar både om hälsoaspekter, platsskapande och människors erfarenheter i de kollektiva rummet och deras egna initiativ till odlingslotter, vilket kan ses som ett miljöprojekt. Om det visar sig att allmänna odlingar spelar en avgörande roll i hållbar urban utveckling så måste större fokus läggas på människors individuella delaktighet och attityd gentemot större miljöutmaningar. Turner utförde intervjuer där det framgick att människors relation till odlingarna berodde på olika saker, dels ansågs det rofyllt att följa odlingsprocessen, det sågs som helande för vissa men det fungerar också som ett sorts ekonomiskt oberoende och en frihet och makt över sin konsumtion. Hon skriver också om hälsa i form av att människor skaffar sig större kunskap om vad som är hälsosamt för kroppen vid egenodling, då de besitter mer kunskap om vad som ger mest näring till växter i form av jordkvalitet och vattenanvändning (2011:517). Detta benämner hon som den kroppsliga relationen till odlingarna

och hållbara urbana områden, vilket har potential att bli den mest effektiva relationen vid initiativ till mer hållbara urbana rum.

Maija Faehnle et.al skriver i *Looking for the role of nature experiences in planning and decision making: a perspective from the Helsinki Metropolitan Area* (2011) om en tredje dimension i samhällsplaneringen, utöver de funktionella och fysiska aspekterna; naturen. Precis som Turner skriver författarna att medborgares behov måste tas i hänsyn i planeringsprocessen och de tycker även att naturen ska uppmärksammas mer - genom att undersöka hur människor upplever den. Att uppleva och värdera naturen menar dem är nyckeln till en god interaktion mellan ekologisk och social hållbarhet. I urbana områden är natur och livskvalitet sammanvävda med socio-ekologiska system.

Hur naturen upplevs beror på individ och kan variera, på samma sätt som urbana grönområden fyller olika funktioner; avkoppling, estetik, social interaktion och biologisk mångfald. Författarna menar att det finns en brist i medborgarinvolvering i utvecklandet av den urbana naturen idag, när det borde vara deras välmående och livskvalitet som är centralt i målen för urban miljö (2011:52). De menar att medborgarna innehar en annan erfarenhetskunskap än planerarna och det är dem som påverkas av beslut i områdena, både mentalt och fysisk så de borde kunna påverka sin omgivande miljö. Om grönområden prioriteras mer i samhällsplaneringen kommer det främja både hållbarhet och framtida generationer.

2.2 Analytiskt ramverk

I följande avsnitt redovisas de teorier som används vid analys av insamlad material. Det är alltså dessa som ligger till grund för de resonemang som ges i analys- och diskussionsdelen.

2.2.1 Planner's triangle

Scott Campbell skrev år 1996 artikeln *Green cities, Growing cities, Just cities?* som belyser relationen mellan de olika hållbarhetsdimensionerna i modellen "Planner's triangle". I denna presentation används både originalartikeln och den reviderade versionen från 2016 där han kommenterar och uppdaterar sin teori 20 år senare.

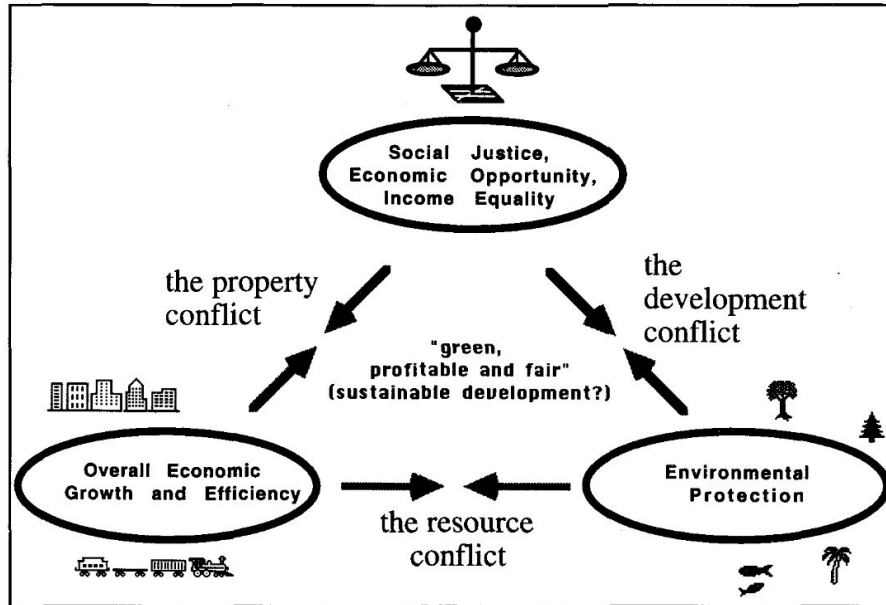
Campbell inleder sin artikel från 1996 med att belysa de utmaningar som planerare står inför inom de kommande åren, nämligen att skydda den gröna staden, främja ekonomisk tillväxt och samtidigt förespråka social rättvisa. Konflikterna däremellan är varken enkla att hantera eller av personlig åsikt. Han använder en triangulär modell för att kritiskt granska hållbar utveckling, vilket var väldigt omdiskuterat på denna tid, är en användbar modell för planerare eller inte. Han menar att om begreppet hållbarhet omdefinieras och används i ett bredare kontext så kan det användas som en princip för planerare, särskilt effektivt kan det bli om det slutar ses som en "ecotopia" och används för att belysa de målkonflikter som finns mellan hållbarhetsdimensionerna; ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Mellan dem finns det konflikter åt båda hållen, strävan efter tillväxt och utveckling av städer krockar med den ekologiska och sociala hållbarheten, på samma sätt som de två krockar med varandra i vissa fall.

I Campbells planeringstriangel är det alltså dessa tre motpoler som finns i varje hörn, ekonomi, miljö och rättvisa (the three E's: economy, environment, equity), och i mitten det som strävas efter; hållbar utvecklingsplanering. De tre olika prioriteringarna leder till olika sätt att se på staden, en planerare med ekonomisk tillväxt som prioritet menar Campbell ser staden som en plats för innovation, produktion, konsumtion och fördelning, där staden hela tiden tävlar med andra städer om marknader och industrier. Rumsperspektivet är i detta fall ekonomiska utrymmen för marknadsområden, transportsträckor och pendlingszoner, för varor och människor. För miljöplaneraren ser det annorlunda ut; staden är för denne en konsumtion av resurser och en

produktion av avfall. Staden konkurrerar, istället för med andra städer, med naturen, om resurser och mark och är alltid ett hot för naturen. Rumsperspektivet rör sig istället om grönområden, vattenområden och ekologiska nischer. För en planerare med främst social rättvisa i åtanke ses staden som en plats för orättvis fördelningen av resurser, tjänster och möjligheter. Konkurrensen är här inom staden, mellan olika typer av sociala grupper. Rumsperspektivet är det sociala utrymmet för organisationer, gemenskap, fackföreningar och ett rum för tillgänglighet och segregation.

I modellen finns det olika konflikter mellan de tre prioriteringarna; the property conflict, the development conflict och the resource conflict. Denna uppsats utgår främst från den mittersta konflikten, på svenska "utvecklingskonflikten", som finns mellan social och ekologisk hållbarhet - se figur nedan, då det är den som främst berör problemformuleringen. Ägande/bostadskonflikten, mellan ekonomisk och social hållbarhet, berör konflikten mellan aktörer gällande bostäder, det kan vara mellan hyresvärdar och hyresgäster, ägande och användning av fastigheter, privata och offentliga intressen samt mellan gentrifierade - och långtidsboende. Konflikten mellan ekonomin och miljön kallar Campbell för, på svenska, resurskonflikten och den bygger i korta drag på spänningen mellan naturresursernas ekonomiska användbarhet i industrier och dess ekologiska användbarhet i naturen. Utvecklingskonflikten, mellan miljön och den sociala rättvisan, menar Campbell är den mest svårfångade, det är också den som är den största utmaningen för hållbar utveckling. Globalt sett uppstår det en särskild problematik då hållbar ekologisk utveckling kräver att den ekonomiska utvecklingen saktas ner, men istället för att själva göra det vill de utvecklade länderna att de fattigare länderna som ska avstå från en snabb utveckling - vilket grundas i miljörasism.

Lokalt sett, och utifrån perspektivet av ett bostadsområde, uppstår det också segregering och gentrifiering som kan vara kopplad till det globala skeendet. Bostadsområden som genomgår ett "uppsving" rent attraktionsmässigt har en tendens att skapa omflyttning av människor, genom att kostnaderna för boendet förändras. Nya grupper som har råd med en högre hyra flyttar in, och de tidigare grupperna flyttar, vilket skapar gentrifiering. I vissa fall samlas likasinnade, med lika bakgrund, på samma plats, vilket skapar segregation. Gentrifiering stärker alltså konflikten mellan social och ekologisk hållbarhet.

Figur 3: Campbell's första modell av "Planner's triangle" från 1996 (Campbell, 1996).

Campbell skapade triangelmodellen för att konkretisera konflikterna mellan prioriteringarna, men ingen av dem kan heller överleva ensam, de måste samarbeta (1996:300). På detta sätt menar han att de olika hållbarhetsdimensionerna samspelar, det går till exempel inte att lösa utvecklingskonflikten utan att lösa ägande/bostadskonflikten, de är för integrerade med varandra. I artikeln från 1996 går han vidare med att analysera hållbarhetsbegreppet, som var och är relativt diffust. I sammanhanget tar han även upp olika strategier planerare kan använda för att nå en hållbar utveckling enligt hans modell. Bland annat Bioregionalism, som syftar till att en omskalning av samhällen och ekonomin enligt ekologiska begränsningar kan uppmuntra till hållbarhet. Det finns då en tanke om att småskaliga och självförsörjande regioner eller samhällen är mer medvetna om sina ekologiska avtryck och därmed gör bättre val. En självförsörjning reducerar ju också ekologiska problem som uppstår vid export/import, internationell handel och föroreningar det medför. Strategin är dock inte helt genomtänkt och en geografisk skala är inte hela lösningen, men ett bioregionalt perspektiv kan vara ett sätt att visualisera hållbarhet på och förstå de regionala sammankopplingarna och konflikterna mellan ekonomiska, sociala och ekologiska nätverk (ibid:307-308). Han tar även upp teknisk utveckling som en lösning, vilket kan vara förnybara resurser, återvinning, och framställning av nya material, (ibid:308).

I den reviderade versionen, från 2016, skriver Campbell att han alltid anat att utvecklingskonflikten, mellan social och ekologisk hållbarhet, är den viktigaste konflikten att hantera, speciellt då den vanliga tron är att de två dimensionerna går hand i hand istället för emot varandra (2016:389). Han skriver även att triangelmodellen är simpel, men därmed också förståelig. I förklaringen kring den visas komplexiteten i hållbar utveckling och behovet av problemlösningar. I den reviderade versionen medger han, för den kritik han även fått, att artikeln var konceptuell och spekulativ, och han missade många andra viktiga prioriteringar. Anledningen till att han skrev den från första början var att han såg en spänning mellan de olika motivationerna i urban planering, vilket framförts (ibid:391). Det han dock menar nu i efterhand är att triangeln kan vara missvisande till hur stora problemen inom de olika konflikterna är, modellen är alltså inte i rätt skala och bör inte ses som det. Han menar att han kan ha undervärderat social rättvisas betydelse och vikt, och behandlat den med för enkla medel då det är den av de tre som är mest komplext (ibid:392). I övrigt belyser han det faktum att hållbar utveckling är ett mer känt begrepp idag, det talas och skrivs mycket om det, det forskas kring och studenter studerar det.

Det finns tydliga konflikter mellan social - och ekologisk hållbarhet, och det finns en koppling. På samma sätt som de inte helt och hållet kan överleva med varandra, då målkonflikter finns, kan de inte heller överleva utan varandra, som Campbell framfört. På samma sätt går det att främja den ena genom en aktiv handling av den andra. Genom att stärka gruppens/samhällets sociala kapital förbättras den sociala hållbarheten, och om detta går att göra genom tillvägagångssätt som även gynnar den ekologiska hållbarheten, såsom genom stadsodling, skulle det potentiellt minska utvecklingskonflikten.

2.2.2 Socialt kapital

Socialt kapital är ett begrepp som omtalats och yttrats av många olika teoretiker, bland annat Pierre Bourdieu, James Coleman och Robert Putnam. Bourdieu var den första att uttrycka och analysera begreppet (Portes, 1998), och beskrev socialt kapital på följande sätt:

Social capital is the aggregate of the actual or potential resources which are linked to possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition - or in other words, to membership in a group - which provides each of its members with the backing of the collectivity-owned capital, a "credential" which entitles them to credit, in the various sense of the word.

(Bourdieu, 1985:248-49).

Med andra ord; det innebär olika fördelar som människor har möjlighet att ges genom att tillhöra en grupp eller gemenskap, ett starkt socialt kapital anses alltså positivt och eftersträvansvärt. Bourdieu skriver i *The forms of capital* (1985:249) att det är vinsterna som uppstår i medlemskap i en grupp som är själva grunden för solidariteten som gör dem möjliga. Bourdieu behandlar begreppet instrumentellt och fokuserar på de fördelar som infinner sig i deltagande av en grupp. Sociala nätverk skapas inte naturligt utan måste konstrueras genom investeringsstrategier på institutionell nivå. Han talar om resurser och menar att socialt kapital kan brytas ner till två delar; den sociala relationen som gör att individer kan kräva resurstillgångar som andra i gruppen har och kvaliteten och mängden på de resurserna.

Enligt författarna Chris Firth, Damain Maye och David Pearson (2011) är begreppet socialt kapital ett sätt att hänvisa till de sociala institutionerna, strukturerna och värdena som utgör samhället. Det används för att förklara hur individer eller samhällen ansluter sig, eller inte ansluter sig, till olika strukturer och sammanhang av kulturell, medborgerlig eller ekonomisk karaktär. Det kan också vara de kopplingar som finns mellan individer eller nätverk och de normer, som ömsesidighet och pålitlighet, som finns i anslutning till det (ibid:557-58). Det finns alltså olika förklaringar till begreppet "socialt kapital" men det som de flesta är eniga om att kärnidén är att sociala nätverk har ett värde (Portes, 1998).

Begreppet socialt kapital har också delats in i tre olika delar, av diverse teoretiker, bland annat av Putnam, där han beskriver delarna som; sammanbindande, länkande och överbryggande socialt

kapital (engelska; bonding, linking and bridging social capital). Sammanbindande socialt kapital syftar till ett starkt band mellan individer i likartade socio-demografiska grupper, såsom familj och vänner. Länkande socialt kapital är kontakt mellan människor i olika maktpositioner och med olika typer av inflytande. Överbryggande socialt kapital är ett band mellan personer där liten kontakt ges med, som bekanta och arbetskamrater, sådana anslutningar ses utifrån och kan samla människor från olika socio-demografiska grupper (Putnam, 2000:22-23).

Sådant socialt kapital som skulle kunna främja den sociala hållbarheten skulle enligt denna beskrivning vara mer överbyggande och länkande än sammanbindande socialt kapital. Handlingar och aktiviteter i samhället som skulle främja social hållbarhet är alltså både sådan som integrerar, inkluderar och sammanför människor - vilket är överbyggande socialt kapital, och sådant som sker mellan medborgarna och myndigheter där det länkande sociala kapitalet mellan personer i maktpositioner blir viktigt. På det sättet påverkar socialt kapital även planeringen av samhällen, då hållbarhetsdimensionerna tas till hänsyn och den sociala hållbarheten är starkt sammankopplad med socialt kapital.

3. Metodologi

I följande avsnitt redovisas vilka metoder som legat till grund för undersökningen samt vilken forskningsdesign som följts. En fallstudie har utförts, fyra stycken kvalitativa intervjuer samt en dokumentanalys med dokument från Malmö stad, Miljöförvaltningen, Fastighets- och Gatukontoret samt MKB.

3.1 Forskningsdesign

Jag har i denna undersökning valt att använda mig av kvalitativa metoder, såsom semistrukturerade intervjuer och en dokumentanalys, med syfte av att söka efter ett djup snarare än en bredd, och bilda en förståelse kring stadsodling samt hållbarhetsdimensionerna ekologisk och social. Frågeställningarna undersöks även i en fallstudie, alltså där ett specifikt fall undersöks, nämligen i Augustenborg i Malmö, vilket ger en möjlighet att fördjupa studien (Denscombe, 2018:85). En fallstudie förhåller sig dock endast till det objekt som studeras vilket medför att slutsatserna inte automatiskt går att applicera på andra projekt (Ejvegård, 2003). Hur Augustenborg arbetar med stadsodling representerar alltså inte alla liknande projekt, vilket är viktigt att klargöra.

Jag har valt en metodologisk triangulering, inom metoder, alltså en kombination mellan kvalitativa metoder för att se om de producerar samma resultat, och visar om det är trovärdiga eller ej (Denscombe, 2018:227).

Uppsatsen grundar sig också på både en induktiv och deduktiv metod. En induktiv metod syftar till att först observera ett visst fenomen för att sedan samla in relevant data. Datan analyseras och kan därefter ligga som grund till teoriutvecklandet (Gren & Hallin, 2003:34-35). Undersökningen har fungerat så att ett intresse väcktes för fenomenet stadsodling och dess betydelse och därefter söktes lämpliga teorier. En deduktiv metod fungerar på motsatt sätt att utgångspunkten finns i teorin, vilken sedan testas i verkligheten genom insamlingen av det empiriska materialet. Genom att formulera en hypotes kan teorin då testas för sin antingen verifiering eller falsifiering (Gren & Hallin, 2003). Det kan även vara så att det empiriska materialet testas av teorin (Cloke et.al, 2004:216). I ett senare skede av uppsatsen har detta förhållningssätt mellan empiri och teori använts, efter att teorierna formulerats har de funnits med som grund vid intervjuer och

dokumentsökning, och både testat och testats av det empiriska materialet. Det är alltså en abduktiv ansats som antagits.

Under datainsamlingens gång var det viktigt att vara källkritisk, speciellt då dokumenten som samlats in inte är min egenproducerade data och därmed kan vara vinklade. Försiktighetsåtgärder har dock tagits för att välja så objektiva dokument som möjligt, även om det är nästintill omöjligt. Officiell data från exempelvis Malmö stad kan betraktas som "neutral" (Cloke et.al, 2004:61), men eftersom det är material från kommunen kan det finnas politiska motiv bakom dem vilket bör tas i beaktande. I mitt fall överlappade dokumentens information varandra vilket gör att jag betraktar dem som trovärdiga. Det är dock även viktigt att vara källkritisk vid analysen av intervjuer med tjänstemän då de kan ha sina avsikter och vara subjektivt vinklade.

3.2 Dokumentanalys

Dokumentanalysen har skett på sådant vis att olika dokument från Malmö stad som berör antingen stadsodling, hållbarhet eller grön planering har lagts som underlag för en analys. Metoden syftar till att ge underlag för svar på de forskningsfrågor undersökningen bygger på och stärka resultatet från intervjuerna. Metoden har valts då den passar bäst in på den sorts undersökning som gjorts, det fanns tankar om att använda dokumentkodning för att få ett kvantitativt underlag, men denna typ av undersökning hade inte kompletterats av det och det har därför inte gjorts. Ordet "stadsodling" förekom till exempel bara en gång i översiktsplanen, något som hade kunnat tolkas som att stadsodling är något som inte prioriteras av Malmö stad, men istället talades det om odling mellan raderna - och det är därmed vilseledande.

Dock hade enkäter kunnat bidra med en kvantitativ synvinkel på vad invånarna anser om stadsodling, men eftersom uppsatsen bygger på en förståelse snarare än en mätning, samt att materialet måste vara hanterbart inom angiven tidsram, prioriterades inte det.

Dokumentanalysen består utav sådan funnet på Malmö stads hemsida; deras översiktsplan från 2018, beskrivning av Ekostaden Augustenborg, Miljöförvaltningens Miljöprogram, MKBs broschyr om Ekostaden Augustenborg samt Fastighets- och Gatukontorets dokument för stadsodling på allmän platsmark. Översiktsplanen och Miljöprogrammet syftar till att visa hur Malmö arbetar med grön planering och hållbarhet, och dokumenten från MKB samt Fastighets- och Gatukontoret tar Augustenborg och stadsodling i anspråk.

3.3 Intervjuer

Till undersökningen har det gjorts fyra stycken semistrukturerade intervjuer med dels aktörer från Malmös Miljöförvaltning/Stadsodlingsnätverket, Fastighets- och Gatukontor samt MKB, och dels en privatperson aktiv i Augustenborgs Odlargrupp.

Semistrukturerade intervjuer innebär att forskaren är förberedd med ämnen och frågor inför en intervju men samtidigt är flexibel för att ordningen ändras och att den intervjuade talar fritt om ämnet. Frågorna ska i denna metod vara relativt öppna för att ge möjlighet till öppna svar, som sedan kan följas av följdfrågor (Denscombe, 2018:269). Intervjuerna genomfördes som personliga intervjuer, alltså en intervju i taget (ibid:270). I sådana intervjuformer kan forskaren använda förberedelserna utvecklingsmässigt, alltså ändra dem under projektets gång eller anpassa dem efter intervjupersonen (ibid:269).

Forskningsintervjuer används som primärkälla då det är sådan materialinsamling som samlats in av forskaren själv, och det är till fördel då korrekthet och relevans i datan kan kontrolleras av forskaren under intervjun, vilket minskar fel i datainmatningsfasen. Det är även lämpligt för småskaliga forskningsprojekt med lite utrustning och kort tidsspänn (ibid:292-93), samtidigt som det ger ett värdefullt djup till undersökningen.

Intervjuerna skedde via telefon, på grund av olika anledningar, vilket kan ha sina för- och nackdelar. I positiv bemärkelse är det tidseffektivt, kostnadseffektivt och reducerar intervjuareffekten genom att kontakten med forskaren, vilket kan påverka den intervjuades svar, begränsades (Denscombe, 2018:288). En nackdel är dock att uttryck, såsom kroppsrörelser eller ansiktsuttryck, som kan förstärka informantens mening inte framgår, något som kan försvåra kommunikationen.

Intervjuerna varade i ungefär 30 minuter vardera. Intervju 1 och 2 skedde onsdagen den 22/4 2020 klockan 13:00 respektive 14:00. Intervju 3 genomfördes måndagen den 27/4 2020 klockan 9:30-10:10 och intervju 4 tisdagen den 28/4 2020 klockan 9:00-9:30. Frågorna som intervjun kretsade kring skickades ut via mejl till intervjupersonerna i förväg så att de skulle ha tid på sig att eventuellt förbereda sig om de ville det.

Intervjuerna har delats upp för att komplettera varandra i syfte att svara på forskningsfrågorna; hur kan stadsodling användas som en hållbarhetsstrategi och vad har stadsodling för betydelse för ekologisk och social hållbarhet?

Kontakt togs med Miljöförvaltningen/Stadsodlingsnätverket i Malmö, Fastighets- och Gatukontoret, Odlargruppen i Augustenborg och MKB. De förstnämnda personerna står främst för information om stadsodlingens betydelse för ekologisk och social hållbarhet och planering samt vad för drivkrafter som kan finnas bakom initiativen i allmänt. Intervjupersonen från Odlargruppen står till största del för hur det ser ut i Augustenborg och vad som driver deras initiativ där. Intervjuperson 4 står i sin tur för informationen om bostadsområdet Augustenborg. Samtliga intervjupersoner har också fått ge sin syn på de eventuella målkonflikter som kan finnas mellan ekologiska och sociala prioriteringar.

Intervjuperson 1 har yrkesroll Projektledare på Miljöförvaltningen och var även med och startade upp Stadsodlingsnätverket i Malmö. Intervjuperson 2 arbetar som Miljöutvecklare på Fastighets- och Gatukontoret i Malmö och arbetar bland annat med stadsodling på allmän mark. Intervjuperson 3 är en av skaparna av, och aktiv i, Odlargruppen i Augustenborg, och representerar främst invånarnas syn på stadsodling i området. Intervjuperson 4 arbetar som bosocialutvecklare i Augustenborg, för MKB.

Nedan presenteras de olika intervjupersonerna utifrån benämning i uppsatsen, aktör, yrkestitel, namn och datum för intervjun i en tabell:

Benämning i uppsatsen	Intervjuperson 1 (i1)	Intervjuperson 2 (i2)	Intervjuperson 3 (i3)	Intervjuperson 4 (i4)
Aktör	Miljöförvaltningen /Stadsodlingsnätverket	Fastighets- och Gatukontoret	Augustenborgs Odlargrupp	MKB (Malmös kommunala bostäder)
Yrkestitel	Projektledare	Miljöutvecklare	Grundare	Bosocialutvecklare
Namn	Helen Nilsson	Shoshana Isen	Gunilla Ericson	Anna Arbdal
Datum för intervju	22/4-20	22/4-20	27/4-20	28/4-20

Tabell 1, Presentation av intervjupersoner (Johansson, 2020).

De olika intervjuguiderna utformades efter syftet med varje intervju och utifrån intervjupersonernas expertis samt arbetsområde. Samtliga intervjuguiderna är uppbyggda på så sätt att de inledningsvis presenterar intervjuens syfte, vad för syfte det finns med att tala med just den aktören och vilken frågeställning intervjun ämnar kunna ge svar på. Med det sagt var det tillåtet att intervjun tog en annan riktning, så länge syftet med intervjun uppfylldes. I intervjuguiden följer sedan praktiskt information om intervjun, genomförande och tidpunkt. Sist presenteras intervjupersonen med namn och yrkesroll samt de frågor som intervjun kretsar kring.

Transkribering har inte gjorts på diverse intervjuer, utan bara på vissa utvalda delar. Transkribering är en tekniskt krävande metod, dels för att det är en utdragen process och dels då talat språk inte alltid överensstämmer med skrivet språk. Intervjuerna sammanställdes genom anteckningar under tiden och efter intervjuerna samt transkribering av vissa citat. En transkriberad intervju ger inte en mer autentisk version av sanningen än vad en sammanställning av anteckningar och citat gör (Loubere, 2017), därmed har jag valt att enbart transkribera delar av intervjuerna. Det är en metod som passar öppna och flexibla intervjuer vilket semistrukturerade intervjuer är; transkribering passar bra i djupintervjuer (ibid: 2017), något som inte utförts i denna undersökning.

Etiska övervägande gjordes i samband med kontakt med intervjupersonerna genom att tillräcklig information gavs informanterna. Enligt Trost (2010:127) är det tillräckligt att informera om vad studien innebär och svara på frågor som intervjupersonerna kan tänkas ha. Innan intervjuerna ägde rum informerades personerna om syftet med undersökningen, vad för frågor som intervjun skulle kretsa kring samt att informationen som gavs vid intervjuerna enbart skulle användas i uppsatsens syfte. Innan intervjun tillfrågades även informanterna om inspelning godkändes, och efteråt om citat fick användas samt om de ville vara anonyma eller ej. Medgivande i denna form är viktigt inte minst ur etisk synpunkt (Ryen, 2004: kap 3). Tillåtelse gavs att använda deras namn men jag har valt att enbart göra det i Tabell 1 och i Intervjuguiderna (se bilaga 1, 2, 3 och 4). Informationen i resultat- och analysdelen diskuteras utifrån olika teorier och kommunala dokument vilket kan vara känsligt och av etiska skäl vill jag inte placera intervjupersonerna i ett visst teoretiskt eller politiskt fack. Intervjupersonerna har därmed benämnts enligt deras yrkesroll, som "Intervjuperson 1" eller "i1, i2, i3, i4". Med det sagt har jag dock valt att använda deras pronomen för att underlätta flödet i texten.

4. Resultat

Nedanstående del redovisar resultatet från den empiriska insamlingen för undersökningen; plandokument från Malmö stad samt semistrukturerade intervjuer. Resultatdelen har delats in i två olika rubriker som kategoriserats utifrån frågeställningarna. Efter det analyseras resultatet i punkt 5 och diskuteras vidare i punkt 5.3.

4.1 Kommunnivå; *grön planering, stadsodling och hållbarhetsdimensioner i Malmö*

4.1.1 Översiktsplan

I Malmös översiktsplan från 2018 (Malmö stad, 2018b) skrivs det mycket om vad som kan kallas grön planering - sådant som klimatanpassning, planering för cykelstaden samt gröna och blåa miljöer. En översiktsplan behandlar dock många andra teman och planering av olika slag, men vid direkt anblick finns det mycket som berör det gröna i staden. Rubriksmässigt är 12 av 34 stycken rubriker rörande miljö och grön planering, lite mindre än hälften, vilket kan tyda på att det prioriteras.

De skriver också att alla de tre hållbarhetsdimensionerna är beroende av varandra, att de samverkar. Malmö ska både vara en attraktiv stad att bo på, besöka och verka i. Socialt ska det vara en plats där det finns möjlighet till god utbildning, vård, där personer känner sig trygga och har tillgång till grundläggande behov som en bostad och arbete. Ekonomiskt ska näringslivet kunna utvecklas på lång sikt, där forskning, kreativitet, entreprenörsanda är en förutsättning för att det ska kunna växa. Ekologiskt ska miljöaspekter alltid prioriteras högt i den hållbara staden. De skriver också att hållbarhetsmålen går ihop på många plan. Till exempel skriver de att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att skapa arbetstillfällen vilken också ökar den sociala hållbarheten, samtidigt som det inte går att nå ekonomisk och social hållbarhet utan fungerande ekosystem. Om en stad har stor social obalans, eller differens i livsvillkoren mellan invånarna, kommer det påverka attraktiviteten negativt. Att höja stadens sociala kapital kan bidra till ekonomisk hållbarhet och satsningar på

ekologiska initiativ kan fungera som en drivande faktor till social hållbarhet (Malmö stad, 2018a: 11-12).

Under rubriken “Grön stad” (ibid:35) skrivs det att staden kommer behöva förtäta och det i samband med att de blå och gröna kvaliteterna utvecklas. Det är sådana som skulle förbättra invånarnas hälsa och rekreativsmöjligheter, såsom parker, grönområden, naturområden, träd, blågröna strukturer samt vattenmiljöer. Det mildrar även effekterna av klimatförändringar, bidrar till en attraktiv stad och ökar biologisk mångfald. De menar även att välfungerande ekosystem är grunden för hållbar stadsutveckling, och att människan är beroende av ekosystemtjänster, sådana produkter och tjänster som naturen bidrar med som människor behöver för överlevnad och välbefinnande. För att kunna förtäta och samtidigt bygga grönt innebär att ny teknisk infrastruktur, för en yteffektiv markanvändning, och nya multifunktionella lösningar behöver ta större plats i planeringen. De multifunktionella lösningarna ska gynna så många olika ekosystemtjänster som möjligt. Att förtäta och skapa mer grönska i staden ser dem som en utmaning, då Malmö är en kompakt stad med liten andel grönyta idag, och inte så mycket tillgänglig mark i landskapet, just därför behövs det nytänkande i underhåll, anläggning och planteringsytor.

De skriver att “Promenadstaden” och “Cykelstaden” är något de arbetar för, både för förbättrad folkhälsa, lugnare och tystare stadsmiljö, stärka stadens varumärke och för att minska negativ påverkan på miljön globalt. Vad gällande cykling har de Köpenhamn som en målbild och önskar samarbete över gränserna för att hela Öresundsregionen ska utvecklas till en världsledande cykelmetropol (ibid:40-41). De skriver att de även vill ge plats åt spårvagnar och annan kollektivtrafik för att främja möten mellan människor, hållbar tillväxt och förbättra stadsmiljön, luftkvaliteten, bullernivåerna och uppnå de energi- och klimatmål som satts. De ser dock en utmaning i de stora investeringar som behövs göras och att kunna ge plats åt nya depåer och spårvagnar och samtidigt förtäta (ibid:42).

Under rubriken “Gröna och blå miljöer för rekreation och hälsa” skriver de att grönska har tydliga positiva hälsoeffekter. Det hjälper till med återhämtning från stress, är rofylld, ostört och förbättrar koncentrationsnivån, tillsammans med andra viktiga kvaliteter. De utmaningar som Malmö stad dock ser med att invånarna ska använda diverse grönområden och kustområden mer frekvent är att rofylldheten och ostördheten är svår att erbjuda i takt med att staden växer (ibid:49).

Det som skrivs om biologisk mångfald är de olika naturreservat som finns runt om Malmö och att insekter och andra djur ska skyddas (ibid:50). Vidare skriver de om olika klimatanpassningar, och att en utmaning är att komma på kreativa och nytänkande lösningar för att hantera dagvattnet, alltså regn- och smältvatten, i en stad som blir allt tätare (ibid:58).

4.1.2 Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020

Dokumentet “Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020” (Malmö stad, 2009) tar upp de tillvägagångssätt som staden har för att bli en ledande miljöstad. Målet är att Malmö år 2020 ska vara världsbäst på hållbar stadsutveckling. Miljöprogrammet syftar till den ekologiska hållbarheten av de tre dimensionerna, och ska i kommande översiktsplaner stå för det ekologiska hållbarhetsområdet. Programmet utgår från fyra miljömål som kommunen prioriterar, målgruppen är främst tjänstemän och politiker i Malmö men en förhoppning är att det ska inspirera malmöbor och näringslivet (ibid:2-3). Miljöprogrammet överensstämmer på många sätt med det som översiktsplanen (2018b) skriver att Malmö strävar efter; en stad där de flesta går, cyklar eller åker kollektivt och har nära till natur men också att stadens varumärke ska vara “den hållbara staden” och att det används nästan enbart förnyelsebar energi, ett mål som ska vara uppfyllt till 100% till 2030 (2009:5,7). De övergripande miljömålen som Malmö ska sträva efter under tidsperioden är; 1. “Sveriges klimatsmartaste stad”, vilket innefattar mål för förnybar energianvändning, minskade utsläpp, omställning av transport och resvanor samt anpassning till klimatförändringar (ibid:7). 2. “Framtidens stadsmiljö finns i Malmö”, med undermål rörande hållbar stadsutveckling, god vistelsemiljö, lägre bullernivåer samt ren luft (ibid:8). 3. “Naturtillgångar brukar hållbart”, där natur, vattentillgångar och jordbruket prioriteras med kombinerat fokus på att växa resurssnålt (ibid:11), och 4. “I Malmö är det lätt att göra rätt” vilket dels innefattar avfallshantering, minskning av farliga ämnen, hållbar konsumtion och dels att fortsätta utvecklas som en kunskaps- och innovationsstad (ibid:12).

4.1.3 Stadsodling på allmän platsmark

I dokumentet "Stadsodling - program för odling på allmän plats i Malmö stad" av Gatukontoret (2014) skrivs det att intresset för odling i staden har ökat de senaste åren. Traditionellt sett har det skett via kontakt med Fastighetskontoret och hyrning av trädgårdskolonier och odlingslotter. Utöver de varianterna finns också odlingsinitiativ som har drivkrafter som gemenskap, hållbarhet och visioner för en grön stad. Ett ökat intresse sätter också krav på de förvaltningar som ansvarar för marken samt kommunen och dokumentet tar upp den sorts odling och skötsel som kan förekomma på offentlig mark. Det skiljs på allmän plats och kvartersmark. Mark på allmän plats förhåller sig till två regelverk; planlagstiftning som menar att marken ska vara tillgänglig och öppen för alla samt ordning och säkerhet angivet i ordningsstadgan. Kvartersmark är all mark som inte räknas som allmän plats eller vattenområde. Det kan vara både enskild mark och allmän, men den mesta odlingen i staden sker på kvartersmark. I Plan- och bygglagen skrivs det att en av benämningarna för att precisera användningen av mark på kvartersmark är odling (ibid:15).

Gatukontorets mening med dokumentet är att underlätta dialogen mellan medborgare och Malmö stad och att odling blir något som skapar mervärde för alla malmöbor (ibid:3). De skriver att odling kan ha många fördelar; det kan öka social gemenskap, det ger allsidig motion, bidrar till välbefinnande och harmoni, ökar den biologiska mångfalden, ger mer näringsrika och ekologiska grönsaker, ökar människors förståelse och kunskap kring mat och förhållandet till naturen, minskar beroendet av transporter samt ökar medborgarnas inflytande i stadsrum.

De tar upp bland annat Ekostaden Augustenborg som ett välkänt projekt, och menar att en ökad odling där, och i hela Malmö, skulle skapa betydande mervärde ekologiskt, socialt och ekonomiskt, genom effektivare användning av vatten, mark, sol och växter (ibid:7).

Mark som är avsedd till just odling är relativt liten i Malmö, men vidgas begreppet odling så kan all grön utemiljö i staden odlas på, allt förutom byggnader, hårdgjorda ytor och kommunikationsstråk. Det handlar inte bara om odling av mat utan markanvändningen och att arbeta med naturen. På lång sikt ser dem det även som ett tillfälle att generera nya arbeten och öka den sociala hållbarheten (ibid:8). Om det planteras mer fruktträd och bärbuskar i parker till exempel, skulle det dels ge skörd till allmänheten men också sysselsättning till arbetslösa genom skötsel, vilket innebär en vinst fysiskt, mentalt och ekonomiskt (ibid:10). Historiskt sett har urban grönska förändrats från odling

till skötsel av grönområden, vilket har resulterat i fattigare fauna och flora, i framtiden ser Gatukontoret dock att stad och landsbygd kombineras med det bästa från de två. Stadens utbud av service, arbete och kultur samt landsbygdens utbud av natur, odling och grönska. Odlingen skulle ge fördelar till kretslopp, ekosystem och mer fotosyntes vilket genererar mer liv, nöje, växter och föda. Ett ökat samarbete mellan det urbana och det rurala (ibid:9).

De förvaltningar som ansvarar för stadsodlingen i Malmö är Serviceförvaltningen och Fastighetsförvaltningen, som har ansvar för kommunens mark (odlingslotter och kolonilotter exempelvis), Gatukontoret, som har hand om allmän plats, samt Miljöförvaltningen som ansvarar för och driver hållbarhetsprojekt och har hand om tillsyn (ibid:16).

Enligt Gatukontoret finns det en del riktlinjer för odling på allmän plats; den förening som vill odla ansvarar för skötsel av området, ett skriftligt avtal måste förekomma där följande ska följas: odlingen ska ta hänsyn till omgivningen och berika stadsmiljön, ingen enskild odling på allmän plats, samt att odlingsverksamheten ska bidra till mervärde i form av upplevelser och höja attraktiviteten i området (ibid:26). De menar att stadsodling är mer än bara odlingen, det är ett sätt för medborgarna att vara delaktiga i utvecklingen av sin närmiljön och en hållbar stad (ibid:27).

4.1.4 Intervju 1 & 2

Intervju 1; Miljöförvaltningen och Stadsodlingsnätverket

Intervjuperson 1 arbetar som projektledare på Miljöförvaltningen. Miljöförvaltningen är en projektbaserad avdelning, byggd på tillsyn och en strategisk avdelning, där många projekt är finansierade av olika myndigheter. En del av dessa projekt har involverat stadsodling, senast med "Malmö växer" som gick ut på hur staden kunde förhålla sig till stadsodling, tillsammans med de olika aktörerna som finns.

Ett annat projekt var Grönsakslandet Malmö, som Intervjuperson 1 var delaktig i, där de ville skapa förutsättningar för kommersiell odling i staden. Ett av resultaten blev att de skapade en hemsida där det samlades information om odling, vad som kunde odlas och förutsättningar för att odla i Malmö. När projektet tog slut tyckte de att det var synd ifall hemsidan skulle försvinna så de behöll den, då de såg intresset för stadsodling. Dock blev det mer i socialt syfte än i ekonomiskt, så de bytte riktning och döpte om hemsidan till Stadsodlingsnätverket. Stadsodlingsnätverket, som skapades för ungefär nio år sedan, 2011, består utav tjänstepersoner från olika förvaltningar, föreningar,

privatpersoner och forskare. Möten anordnas ungefär fyra gånger per år, där de träffas, ibland i Augustenborg till exempel, och får höra om de olika projekt som bedrivs där. Det finns som sagt många olika stadsodlingsinitiativ i staden och nätverket är ett sätt att samordna dem, låta dem träffas och på så sätt samla alla föreningar och förvaltningar under ett paraply. Det fanns ett behov att ha allting samlat för de som är intresserade av stadsodling. Nätverket har skötts ideellt, men nu finns det planer på att Fastighets- och Gatukontoret ska ta över hemsidan. Stadsodlingsnätverket är allmänt känt i staden, och några från Odlargruppen i Augustenborg är delaktiga.

Efterfrågan för stadsodling måste komma underifrån, föreningar eller privatpersoner som har ett intresse ber om tillfälle och möjlighet att odla och Miljöförvaltningen förser dem med det. På så vis blir det mer hållbart och långvarigt då intresset finns där på riktigt snarare än att det ska skapas efter uppstarten av ett projekt baserat på Miljöförvaltningens initiativ.

Vid odlingsinitiativ skrivs avtal på om att ekologiska principer ska följas vid odlingen, vilka innebär att bland annat bekämpningsmedel och konstgödsel inte får användas. Utöver de principerna så är det primärt den sociala hållbarheten som styr stadsodlingen framåt. I Malmö är det just skapandet av mötesplatser och gemenskap som driver initiativen.

“Det skapar flöden av människor och liv helt enkelt, det blir mer attraktivt och lockande och mer tryggt för boende omkring att använda utrymmet.”

(Intervjuperson 1, 22/4-20)

Det kan också vara en strategi som vissa fastighetsägare använder för att göra ett område mer attraktivt, menar intervjuperson 1.

Intervjuperson 1 talade också en del om den ekonomiska aspekten av odling, sådan som kommersiell odling som sker i Malmö. Utanför Hyllie finns en kommersiell odling (Stadsbruk) som sköts av företag, vilka odlar mat som säljs till restauranger och privatpersoner. De arbetar för att motverka matsvinn, så privatpersoner “beställer” det de vill köpa och då kan odlarna reglera enklare vad som odlas. Försäljningen sker sedan via en marknadsplats vid namn REKO-ringen. Denna uppsats behandlar inte ekonomisk hållbarhet, men det går även att se de ekologiska fördelarna, och hälsofördelar, med att handla och äta lokalproducerad mat.

Det finns en risk med ett ekologiskt uppsving av ett område och att det skulle skapa gentrifiering och segregering, men det är inget som Intervjuperson 1 menar att Miljöförvaltningen har märkt av

än i Malmö. Just stadsodling fungerar inte riktigt så, det går att hitta i många olika delar av Malmö, exempelvis i Västra Hamnen och i Rosengård. Stadsodling är ett medel för att kunna behålla grönska i staden samtidigt som det byggs inåt. I framtiden kommer en yta behöva ha flera funktioner, vilket kan öka målkonflikterna längre fram. Hon hoppas på att stadsodling ska få ett större utrymme i staden i framtiden, i många olika former.

Miljöförvaltningen fokuserar på alla tre hållbarhetsdimensioner, men det är inte alltid så lätt, menar i1. Stadsodling kan bidra till samhället genom bland annat ökad trygghet, och inte bara det ekologiska, vilket de ser som en fördel. I andra delar av världen fungerar stadsodling till större grad som en ekonomisk faktor också, men i Sverige sker sådan odling som innefattar försäljning och försörjning i liten skala. Att Sverige skulle börja odla för den ekonomiska aspekten är inget som intervjuperson 1 tror kommer hända, på grund av vårt utvecklade skyddsnet.

Intervju 2; Fastighets- och Gatukontoret

Fastighets- och Gatukontoret var två olika förvaltningar förut, men har nu varit en och samma sedan ungefär två år tillbaka. Gatukontoret har ansvar för allmänna platser och Fastighetskontoret för kvartersmark. Intervjuperson 2 arbetade från början på Gatukontoret och kan därför delge mest information om stadsodling på allmän platsmark.

Det de arbetar med just nu är att skapa en helhetsstrategi för all odling i staden. Precis som intervjuperson 1 menar i2 att initiativen till stadsodlingen för det mesta kommer underifrån, det är alltså privatpersoner som kontaktar kontoret och ber om lov att få odla på deras mark. Det skrivs på avtal där stadsodlarna tar ansvar för att sköta ytan, precis som andra entreprenörer som arbetar på den mark som Fastighets- och Gatukontoret tillger. På allmän platsmark finns en del regler som måste följas, bland annat att det måste vara gratis att delta och öppet för alla som vill, vilket är en skillnad från de kolonilotter och odlingslotter som finns i staden. Dessa reglemente överensstämmer med de som uppkom i dokumentet "Stadsodling - program för odling på allmän plats i Malmö stad".

Fastighets- och Gatukontoret arbetar inte jättemycket i projekt, utan stöttar de intresseföreningar som vill odla i staden, men de är just nu delaktiga i projektet Malmö växer, som intervjuperson 1 också tog upp, vars fokus är på de nyttor som stadsodling ger. I övrigt så har föreningarna en del egna projekt, men det är inget som Fastighets- och Gatukontoret drar i. Kontoret har ungefär 300

000 om året att stötta stadsodlare med, och de pengarna går till jord, pallkragar, staket, toaletter och vatten lite beroende på vilka behov som finns.

Den kontakten de har med Augustenborg är genom odlingen Augustenborgs Odlargrupp har på torget, som då är allmän platsmark, där det bland annat odlas örter och bär som allmänheten får äta utav. De brukar ha ett uppföljningsmöte med dem en gång per år. Då talas det om olika sätt att utöka gruppen och odlingarna, saker som kan förbättras och annat som gruppen vill ta upp, bland annat nedskräpningen som de anser vara ett problem i området.

Intervjuperson 2 menar, precis som i1, att det är svårt att avgöra om olika projekt är lyckade eller inte, men vad Fastighets- och Gatukontoret uppfattar så har odlingarna på torget i Augustenborg varit lyckade. Förut var det bara ett tomt torg och otryggt, nu finns det växter, blommor, utemöbler och är ett område som tas väl hand om.

I Fastighets- och Gatukontorets arbete läggs det stor vikt vid hållbarhetsdimensionerna socialt och ekologiskt, det arbetas mot mål på olika sätt, exempelvis genom cykelstråk och elförsörjning. Som Miljöutvecklare har intervjuperson 2 hand om nya metoder, uppföljning, med mycket inriktning på nedskräpning, renhållning och hantering av mikroplaster i naturen men också på skadedjur, vattenmiljöer och så vidare. Hon vill se en grönare stad som kan bidra till olika ekosystemtjänster. Hon menar att det absolut finns målkonflikter gällande hur naturen ska kunna räddas och stötts samtidigt som staden ska förtätas. De arbetar mycket med hur staden ska kunna rymma 500 000 invånare i framtiden men inte tära på miljön, något som stadsodling skulle kunna vara ett verktyg för. Som miljöutvecklare arbetar hon med alla tre hållbarhetsdimensioner, ekonomiskt, ekologiskt och socialt, eftersom de alla hänger ihop.

I stadsodling, menar hon, är det mycket sociala och kulturella aspekter som ligger i fokus, det är inte experter som avgör vilka växter som gynnar den ekologiska hållbarheten utan det är mer en plats att mötas på, få fysisk aktivitet, skapa en trygghet i staden och stärka platsidentiteten. Om ett grönområde används mer frekvent, om det så är för picknick, grillning eller stadsodling, gör det att det känns tryggare att vistas där. Stadsodling skulle kunna vara ett sätt att ge områden olika funktioner i en tät stad, utgöra flera olika nyttor, det skulle eventuellt också ge mer värde än stora grönområden. Det är kvaliteten på grönområden måste tas i hänsyn, menar i2.

4.2 Stadsdelsnivå; *stadsodling, drivkrafter och initiativ i exemplet Augustenborg*

4.2.1 Ekostaden Augustenborg

Enligt Malmö stads hemsida (2019b) arbetar Ekostaden Augustenborg för att bli ett så ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart bostadsområde som möjligt. Augustenborgs bostadsområde gick igenom ett skifte under 90-talet, och projektet mot Ekostaden Augustenborg började 1998 då området blev ett av Malmöprojekten med bidrag från investeringsprogrammet för ekologisk omställning. Projektet Ekostaden har sedan utvecklats tillsammans med MKB och Malmös olika förvaltningar, där ett av huvudmålen var att inkludera de boende i idéfasen och genomförande, i vilka en femtedel i området har deltagit, och dialogmöten har förts.

I bostadsområdet i sig har det skett mycket, park- och trafikmiljöer har byggts om, fasader och gårdar har förnyats i samråd med de boende, bostäder för äldre har byggts tillsammans med en seniorverksamhet som uppstartat. De har även ökat antalet gröna ytor, då ett annat mål har varit att främja den biologiska mångfalden, något som görs genom bland annat genom de gröna tak som finns i området. Gröna tak-institutionen grundades 2001 med syfte att utveckla områdets botaniska takträdgård, institutionen tar emot studiebesök, håller i kurser, gästföreläser och deltar i forskning och utvecklingsprojekt. Ekostaden har också en stor solcellsanläggning som bidrar till energiförsörjningen i området, som kompletteras med marksolfångare.

Att inkludera de boende har som sagt varit viktigt i processen, samverkan mellan dem och olika aktörer har skett genom bland annat formella design- och informationsmöten men också på gatorna i området. En del av de idéer som medborgarna kommit med har blivit verklighet, såsom utformningen av källsorteringssystem, energisystem och bilpool. Det finns även ett Agenda 21-kontor som startades av privatpersoner i området som utbildat och hållt i yrkesträningsprogram för ett 40-tal människor. Resultatet av allt detta har blivit att omflyttningen och miljöbelastningen har minskat med nästan 50% och bostadsområdet anses nu vara attraktivt och mångkulturellt (ibid).

4.2.2 MKBs vision om Augustenborg

I samband med Augustenborgs utveckling skapade MKB dokumentet/broschyren "Ekostaden Augustenborg - påväg mot en hållbar stadsdel" (u.å.a) där det framgår att bostadsområdet sedan omvandlingen fungerat som en testbed för miljöinnovationer i Malmö. 2010 fick Malmö dessutom FNs utmärkelse "World Habitat Award" för initiativen för urban hållbarhet i just Augustenborg (MKB, u.å.b).

Hela tiden har en boendedialog förts, där de boendes tyckande och prioriterande tagits hänsyn till. Nyckelordet för förändringen är delaktighet, både för att det är de som bor i området som anses vara experterna, men också för att de som växer upp där ska förstå innebörden av hållbar stadsutveckling genom att själva tidigt delta (MKB, u.å.a:5). Boendeengagemanget var starkt i början men det avtog så småningom, därför behövs nya sätt för att engagera de boende. Det behövs en långsiktig förvaltningsstruktur som arbetar med miljömedvetenhet bland boende och nyinflyttade, vilket skulle kunna göra de boende mer medvetna om sin miljöpåverkan (ibid:8).

Varje år anordnas Ekostadens dag, vilket lockar mycket folk och är väldigt uppskattat, det är även ett sätt att höra hur de boende trivs. Syftet med dagen är att sprida intresset för hållbar utveckling och höja miljöfrågorna, det sker diverse framträdande och även guidningar i den botaniska takträdgården (ibid:17). Augustenborgs botaniska takträdgård var en av de första i världen när den invigdes 2001. Att anlägga gröna ytor på tak är ett bra sätt att behålla dem i växande städer, och det gynnar både växt- och djurlivet. Utöver den botaniska trädgården finns det cirka 30 andra gröna tak i Augustenborg, som generellt inte behöver någon skötsel, och de tar hand om 50% av regnvattnet - något som också var en strategi vid utvecklingen av dagvattenhanteringen som gjordes på 90-talet. Utöver de redan framförda fördelarna med gröna tak dämpar de också buller, ger ett bättre närmiljö, kan minska överhettning på sommarhalvåret, skyddar underliggande takmaterial, är vackert och attraherar insekter och fåglar (ibid:25-26). Dessutom finns en stor solvärmeanläggning i området som bidrar till energiförsörjningen, det planeras också för ett lokalt vindkraftverk (ibid:31).

I området så har den biologiska mångfalden ökat med 50% sedan projektet startade, tack vare de gröna taken som lockar insekter och fåglar, och den öppna dagvattenhanteringen som ger bättre

miljö för växt- och djurliv, det har inte heller skett några översvämningar efter att hanteringen utvecklats (ibid:35).

4.2.4 Intervju 3 & 4

Intervju 3; Augustenborgs odlargrupp

Odlargruppen i Augustenborg startade år 2012 efter att Intervjuperson 3 hört folk säga att de tyckte torget i området behövde ett uppsving. Hösten 2012 samlade hon ihop omkring 20 stycken som var intresserade av odling. Samtliga var överens om att torget var tråkigt och de ville göra något åt det, de talade med MKB och Gatukontoret och fick tillåtelse att odla där, och satte igång under våren. Odlargruppen engagerade väldigt många, både de som var en del av gruppen men också utomstående som var intresserade av vad som skedde.

Projektet började på torget men utvidgades sedan till andra odlingar i området. De kontaktade MKB 2015 och bad om tillåtelse att odla på en gräsmatta i närheten av där de flesta medlemmarna bodde, vilket resulterade i att MKB grävde upp jord som eventuellt var förorenad på ungefär 50 kvm som de fick börja odla på. Efter det har Odlargruppens olika projekt utökats, och de är i dagsläget nio stycken medlemmar, några ungdomar och resterande äldre. De har också byggt en skogsträdgård och har fler pallkragar på andra gräsmattor för allmänheten.

De äldre medlemmarna ser odlingen som en förlängning av det de gjort tidigare i livet, och en social gemenskap. Istället för att odla ensamma odlar de samtidigt tillsammans. Odlargruppen har två fasta dagar i veckan som de träffas, antingen arbetar de med gemensamma projekt då eller egna vid sidan av. För ungdomarna har gruppen en annan betydelse, det är barnfamiljer, studerande och folk med andra intressen, så dem sköter sig själva i större utsträckning med några pallkragar de odlar i.

Intervjuperson 3 ser också ett värde i mötet med medlemmarna med annan bakgrund än hon, då vissa av dem inte kunde så bra svenska från början men lärt sig genom mötet med odlargruppen. Utan att nämna det rakt ut syftar i3 till att det finns en segregation i området vilket gör att folk med samma bakgrund enbart interagerar med varandra, och på så sätt inte lär sig språket till vardags. I3 menar att stadsodlingen kan vara ett sätt att minska denna process då folk från olika bakgrund träffas, umgås och odlar ihop. Hon pekar även på lärdomen de kan få utav varandra, de lär sig av varandras odling, nya grödor, eller nya medicinalväxter som inte vanligtvis odlas i Sverige.

På 1990-talet var stadsdelen inte särskilt attraktiv, men redan då var det lummigt, med bäckar och dammar. När odlargruppen bildades 2012 fanns det en miljöprojektledare i området som var väldigt positiv till de initiativ gruppen ville ta. MKB är väldigt måna om att hyresgästernas önskemål ska tas tillvara på, enligt i3. För ungefär fem år sedan anlades en sandrabatt, som vaktmästaren i området planterade olika växter från hela världen. Växter som klarar sig själva i sand. MKB har också anlagt ängar där de har sått ängsväxter som klarar sig själva i stort sätt, och som ämnar gynnar den biologiska mångfalden. Vid upprustningen av området var det mycket fokus på att utemiljön skulle bli attraktiv, med grönska och vatten, men enligt i3 har den sociala sammanhållningen blivit sämre de senaste åren. Det har skett mycket omflyttningar och andelen inflyttade från andra länder har ökat - vilket hon menar ökar de kulturella skillnaderna i området. Det är något hon tycker är tråkigt och svårt att lösa, men de försöker som sagt minska dem genom stadsodlingen.

Intervjuperson 3 nämnde under sin intervju en problematik över att välja vilken hållbarhetsdimension som var mest prioriterad bakom deras initiativ för stadsodling. Personen ansåg att båda två var lika mycket prioriterade, och viktiga på sina vis. Till skillnad från vad intervjuperson 2 ansåg om icke-existerande ekologer i området, så är Odlargruppen mycket väl medvetna om vad odlingen har för ekologiska fördelar. Medlemmarna i gruppen är kunniga inom ekologisk odling, vad för jord som är bäst, hur den ska behandlas, och vad för växter som bidrar till ekologiskt mångfald. I3 talade mycket om att främja pollinatörerna, såsom humlor, getingar och fjärilar, genom speciella växter de har i vissa pallkragar. Miljö i allmänhet är något de är måna om. De är också noga med att inte använda någon plast, mer än plastkrukor, när det kommer till material.

Den sociala biten trycker i3 också på, minst lika mycket som den ekologiska aspekten. Speciellt de äldre medlemmarna gynnas på helt andra sätt, de träffas minst två gånger i veckan, umgås, pratar, fikar och har gemensamma intressen;

“Vi är ju väldigt måna om miljön, vi tänker väldigt mycket på miljön....Men samtidigt så är det ju väldigt stor vinst i den sociala, på den sociala biten. Man får nya vänner.... i synnerhet vi som är äldre som inte är lika aktiva.”

(Intervjuperson 3, 27/4-2020)

Intervju 4; MKB

Intervjuperson 4 är representant för MKB, och arbetar som bosocialutvecklare i bland annat Augustenborg, vilket betyder att hon arbetar med att skapa sociala kontakter, både mellan de som bor där och externa aktörer. När Augustenborg uppkom byggdes ungefär 1900 lägenheter, och det utgör fortfarande ett av MKBs största områden. Området byggdes genom en grannskapsplanering, där allting ska finnas på samma plats, på den tiden väldigt modern med toalett inomhus. Under 1960-talet när miljonprogrammen byggdes och blev det nya moderna var området inte längre lika attraktivt och många flyttade därifrån. Det var under oljekrisen på 1980-talet som hela samhället befann sig i en kris, där många områden gick ner sig. Augustenborg var ett av dem i Malmö, fasaderna på lägenhetshusen var förstörda, glas krossade, och ingen omsorg las i området, enligt i4 började det förslummas. Dessutom var dagvattenhanteringen mycket dåligt och gjorde att översvämningar skedde titt som tätt och förstörde fastigheterna ytterligare. Därmed anser i4 att det inte fanns något annat val än att rusta upp området, fastigheterna och hantera dagvattnet på ett bättre sätt. En upprustning av områden menar i4 dock ha skett i alla samhällen under denna tid.

Ekostaden började som ett projekt, med gröna tak-institutionen, och har sedan dess fortsatt. I4 ser inte att omvandlingen ska ha ökat attraktiviteten för bostadsområdet, i så fall minimalt, vad gällande antal inflytt. Intervjuperson 4 arbetar, som bosocialutvecklare, med tryggheten i området, vilken i många delar av Malmö har varit och är väldigt låg, men hon ser att stadsodling kan ändra på det genom att, till exempel, odlargruppen skapar närvaro i området och genererar på så sätt trygghet. Hon anser att de bidrar med sin sociala närvaro och har en positiv effekt. MKB ser en stor fördel i att de boende själva engagerar sig utifrån sina intressen, precis som i1 och i2 belyste.

I4 ser alla de fördelar som stadsodling ger, men för henne ligger störst fokus på trygghet, eftersom det är det hon själv arbetar mest med. MKB arbetar nära med odlargruppen genom att bidra med material. Enligt henne går allting hand i hand, hon ser fördelarna som en odlargrupp kan ha, långsiktigt. Odlargruppen ger alltså fördelar för hela området inte bara för medlemmarna, genom närvaron och tryggheten det skapar.

Intervjuperson 4 vill inte kalla upprustningen av området för gentrifiering, eftersom det var i stort behov av renovering. Det var absolut nödvändigt då området var farligt att bo i - menar i4. Hon

menar att kravet kommer från staden, att det ska finnas boende för alla, med lägre hyror och högre hyror, för att ha ett hem till alla. Segregering är inget problem som MKB, som fastighetsägare, ser i området, det är en naturlig effekt av att människor flyttar dit människor med lika bakgrund bor. Det förekommer dock absolut, menar i4. Odling är ett bra sätt att mötas på som inte kräver att samma språk behöver talas, i samma utsträckning som andra grupper. Sådan stadsodling som odlargruppen utför kan alltså vara ett verktyg för att minska eventuell konflikt segregation kan skapa, att människor möts kulturellt över odling.

Vad gäller gentrifiering så har egentligen hela Malmö genomgått en sådan process, enligt i4, från en industristad till en kunskapsstad. På grund av kriminaliteten i staden har Malmö fortfarande ett relativt dåligt rykte, men ungdomar drar sig ändå dit. Vad gäller allmännyttiga områden, där MKB har sina fastigheter, sker det inte på samma sätt som med privata fastighetsägare. I allmänhet så har det funnits gentrifiering i staden, Möllevången, är ett exempel på det, och Värnhem, men i4 vill inte se begreppet som bara negativt. Gentrifiering kan skapa nya möjligheter och rörelser i ett samhälle, vilket både Östermalm i Stockholm och delar av Köpenhamn är goda exempel på.

5. Analys och Diskussion

Analysen är indelad i samma två kategoriseringar som resultatdelen; utifrån de två frågeställningarna för undersökningen. Båda delarna behandlar båda teorierna men del 1 hänvisar främst till Campbells planeringstriangel och del 2 till socialt kapital. I punkt 5.3 förs en diskussion kring stadsodling och dess mervärde för Malmö stad.

5.1 Analys på kommunnivå; stadsodling som en hållbarhetsstrategi

Precis som både plandokumentet och intervjuerna tagit upp prioriteras grön planering i Malmö stad, där stadsodling är ett sätt att bedriva det på. Dokumentet överensstämmer innehållsmässigt och trycker mycket på att Malmö ska bli en hållbarhetsstad och Augustenborg ett bostadsområde som är ledande inom sådana frågor.

I översiktsplanen från 2018 skrivs det att de tre hållbarhetsdimensionerna går ihop mycket och är svåra att skilja åt, eller att prioritera en av dem, precis som Campbell också menar i sin planeringstriangel (1996). De skriver också att de bör ta tillvara på stadens sociala kapital, då det kan ge fördelar för ekonomisk hållbarhet eftersom stor differens i livsvillkoren mellan invånarna minskar attraktiviteten för en stad (Malmö stad, 2018b:11-12). Malmö stad ser även en fördel i att ekologiska initiativ kan driva social hållbarhet, vilket samtliga intervjupersoner bekräftat kan ske genom stadsodling. Om ekologiska initiativ främjar den sociala dimensionen, och ökad social hållbarhet stärker det sociala kapitalet vilket hjälper den ekonomiska dimensionen, betyder det att satsningar på stadsodling inte enbart skulle minska utvecklingskonflikten som Campbell talar om, utan potentiellt konflikten mellan alla tre hållbarhetsdimensioner.

Under rubriken "Grön stad" (2018b:35) skriver Malmö stad att välfungerande ekosystem är själva grunden för en hållbar stadsutveckling. Ekosystemtjänster är även något som vi människor är beroende av för att överleva. I framtidens Malmö behövs nytänkande stadsplanering, yteffektiv markanvändning och multifunktionella lösningar, som ska gynna många olika ekosystemtjänster. Precis som intervjuperson 2 menar är stadsodling ett verktyg som skulle tänkas få plats i en tät stad samtidigt som det ger stora fördelar både ekologiskt och socialt - och därmed också ekonomiskt

enligt Malmö stads översiktsplan. Utökad investering i stadsodling skulle gynna ekosystem på olika sätt, men bland annat genom att ge rum åt pollinatörerna, bin, humlor och fjärilar, andra djur och en hållbar matkonsumtion. Stadsodling behöver inte kräva stor yta för att bedrivas, både då pallkragar inte tar så mycket plats men också då stadsodling ter sig på många olika sätt.

I översiktsplanen skriver de också att staden behöver komma på kreativa och nytänkande lösningar för att hantera dagvattnet, i en tätare stad (Malmö stad, 2018b:58). Här hade de kunnat belysa Augustenborgs dagvattenhantering, som ju är ett kreativt exempel som redan finns i staden, och ta lärdom från deras hantering för resten av staden.

Dokumentet Miljöprogrammet (2009) har som syfte i denna studie att visa på hur Malmö stad arbetar med hållbarhet och hur deras mål för att bli en ledande hållbarhetsstad ser ut. Programmet innefattar ambitiösa mål och det kan vara intressant att läsa deras uppföljning då målen ska vara nådda till 2020s slut.

Något som är gemensamt mellan intervjuperson 1, 2 och 4 är att de alla menar att initiativen till stadsodling måste komma underifrån, från intresserade malmöbor. Det är inte förvaltningarna själva som drar i det, då det finns risk att intresset sviktar efter ett tag om det inte finns djupt rotat i privatpersonerna som utför det. På samma sätt skriver Malmö stad under "Ekostaden Augustenborg" att de velat involvera de boende så mycket som möjligt i bostadsområdets utveckling, precis som MKB också skriver i sin broschyr. Gatukontorets dokument för stadsodling på allmän plats finns också till för att underlätta dialogen mellan Malmö stad och medborgarna och att stadsodling ska skapa mervärde åt malmöborna.

Samtliga intervjupersoner ansåg det svårt att svara på om det fanns några målkonflikter mellan social eller ekologisk prioritering - personerna från Miljöförvaltningen och Fastighets- och Gatukontoret menade dock att det absolut finns det gällande förtätning av staden i framtiden. De ansåg att staden står inför en stor utmaning vad gäller att planera för en tät stad som ska rymma 500 000 invånare utan att exploatera naturen och istället försöka främja den. Det är även en utmaning som tas upp i översiktsplanen, där de skriver att de vill förtäta staden i samband med att gröna miljöer utvecklas då det förbättrar hälsa och rekreationsmöjligheter. Utmaningen ligger i att Malmö

redan nu har en liten andel grönyta, så de behövs nytänkande sätt att integrera grönska i staden, såsom stadsodling.

I dokumentet “Stadsodling - program för odling på allmän plats i Malmö stad” (2014) skriver de att stadsodling skapar mervärde ekologiskt, socialt och ekonomiskt vilket kan tolkas som att stadsodling kan användas som en hållbarhetsstrategi som gynnar alla tre hållbarhetsdimensionerna och minskar de konflikter som Campbell menar finns mellan dem. (1996:297).

Stadsodling är ett sätt att bedriva ekologisk hållbarhet i planering, vilket är absolut nödvändigt enligt Campbells planeringstriangel. Att det sedan skulle verka för en positiv social hållbar utveckling är enbart en vinst, och inte speciellt konstigt då hållbarhetsdimensionerna går ihop på många plan. Det som dock kan verka emot den sociala hållbarheten är det faktum att ekologiska stadsdelar många gånger blir kostsamma och inte tillgängliga för alla - vilket skapar gentrifiering.

I min fallstudie, av Augustenborg, gäller inte samma typ av gentrifiering som kan ske i andra områden som genomgår en omvandling. Speciellt inte enligt intervjuperson 4 från MKB, som menar att upprustningen av bostadsområdet var absolut nödvändigt, det enda andra alternativet hade varit att riva området. Samma person menar också att gentrifiering inte sker på samma sätt i MKBs områden, då de är en allmännyttig verksamhet med majoriteten hyreslägenheter. Enligt henne behöver gentrifiering inte heller innebära något negativt, då Möllevången i Malmö är ett exempel på en positiv sådan process, men hon anser som sagt inte att Augustenborg genomgått sådan förändring.

Ekonomisk hållbarhet går ofta framför ekologisk, som i sin tur går före social, menar Campbell. I sin reviderade version Ifrågasätter han sin första modell av planner's triangle, han uttrycker “triangle not drawn to scale!” vilket syftar till att triangeln får det att verka som att alla tre hörn är lika prioriterade - vilket de inte är (Campbell, 2016:392). Konflikten mellan ekologisk och social hållbarhet är den mest svårfångade, men också den viktigaste för planerare.

5.2 Analys på stadsdelsnivå; *stadsodling och socialt kapital*

Utifrån resultatet går det att tolka det som att stadsodling kan stärka ens sociala kapital genom den gemenskap det bringar. Samtliga intervjupersoner värderar de sociala fördelarna stadsodling medför: en mötesplats, gemenskap, identitetsskapande, möte över åldrar och kulturer, fysisk aktivitet och trygghet. I översiktsplanen skrivs det att grönska har hälsoeffekter såsom återhämtning från stress, förbättrad koncentrationsförmåga och rofylldhet. Tidigare forskning som gjorts på ämnet (avsnitt 2.1.2), bland annat Korošova och Trejja (2018), nämner stadsodling som ett multifunktionellt verktyg, som förbättrar sammanhållningen mellan åldrar och kulturer, något som kan vara svårt att uppnå i städer. Milbourne (2012) menar att det främjar både social och miljömässig rättvisa och förbättrar tillhörigheten i rum. Även Turner (2011) syftar till att det är rofyllt, helande och ger en frihet och makt över sin konsumtion. Faernhle et.al. (2011) menar att nyckeln till en god interaktion mellan social och ekologisk hållbarhet är genom att uppleva och värdera natur. Natur ger avkoppling, social interaktion, biologisk mångfald och är estetiskt i städer. Stadsodling är ett sätt att återfå kontakten med naturen, vilket skulle göra att den värderas och därmed förbättrar den sociala och ekologiska hållbarheten som ovan nämnt. Frånkopplingen från naturen är något som Short (2014) talat om (se avsnitt 2.1.1), samt att vi måste börja se staden som det ekosystem den är och arbeta utifrån det för att integrera naturen i stadsrum.

Under den empiriska insamlingen märktes konflikten mellan hur förvaltningar och myndigheter ser på området Augustenborg och hur boende i området, i detta fall intervjuperson 3, ser det. Intervjuperson 4 från MKB uttalade sig först om att de inte ser någon segregation i området medan intervjuperson 3 såg det som ett stort problem. Senare under intervjun med i4 ändrade hon sig och menade att det visst finns segregation men att det är helt naturligt och inte ett problem som MKB ser - det kvarstår dock att i3 tyckte det påverkade den sociala sammanhållningen negativt. Detta visar på att hur något framställs inte alltid stämmer överens med hur det upplevs på plats - trots att medborgardelaktighet varit och är högt prioriterat i området.

Firth, Maye och Pearson (2011:557) argumenterar för att stadsodling ibland används för att återuppbygga en gemenskap som försvunnit i bostadsområden. Det kan vara en förklaring till att ett ökat intresse för stadsodling skett på senare år, både på nationell och kommunal nivå samt för privatpersoner. På samma sätt bekräftade samtliga intervjupersoner att stadsodling kan användas

som ett verktyg för att skapa social gemenskap. Speciellt intervjuperson 1 nämnde olika miljöprojekt i utsatta områden som lyckade eftersom de skapat trygghet i området, precis som övriga intervjupersoner menar att rörelse i staden skapar trygghet och vilja att befinna sig där.

Stadsodling ger störst ekologisk effekt på lång sikt och det kan därför vara svårt att finna motivation kortsiktigt i en stad som Malmö - men om inget annat så kan investeringar i alla fall verka symboliskt då det kan ändra människors syn på behovet av ekologisk hållbarhet i staden. Det stämmer även in på vad Short (2014) menar med att människan behöver förstå stadens roll i förhållande till naturen, och det kan ske genom att naturen värderas högre.

Vad gällande socialt kapital skriver författarna Firth, Maye och Pearson vidare att stadsodling handlar mer om överbyggande socialt kapital än sammanbindande, då interaktionen oftast sker mellan bekanta, och ibland mellan grupper med olika socio-demografiska bakgrund. För att sammanhållningen i ett samhälle ska vara stark behövs dock en balans mellan alla tre typer (2011:558). Vissa typer av stadsodling, som trädgårdskolonier, stärker alla tre grenar och det i sin tur stärker samhället i sig. Koloniodlingar stärker alltså också länkande socialt kapital, mellan medborgare och myndigheter, men det är viktigt att initiativet tas underifrån och att myndigheterna i fråga bara fungerar som ett stöd i projektet (2011:566). Intervjupersoner 1 och 2 bekräftar detta då de menar att allt initiativ måste tas underifrån och inte komma ifrån dem, för att de boende ska känna att de vill ta sig an projektet och inte bli tvingade. Intervjuperson 3 nämnde också att interaktionen sker mellan åldrar och mellan olika kulturella bakgrunder och bekräftar på så sätt att ett överbyggande socialt kapital stärks genom stadsodling.

5.3 Diskussion

Människan är idag distanserad från naturen mer än hon varit tidigare vilket oundvikligen skapar en problematik som dagens samhälle måste bemöta. Målkonflikten mellan att förtäta staden och samtidigt främja biologisk mångfald visar på den press som sårintressen sätter på markfördelning inom samhällsplaneringen i dagsläget. Städer behöver multifunktionella lösningar som verkar för att ta itu med samhällets ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar. Stadsodling kan vara en av dessa multifunktionella lösningar.

Denna studie har visat att stadsodling kan skapa mervärde för staden på många olika plan. I många städer, såsom Malmö, saknas dock ett politiskt driv och en strategi för stadsodling, vilket behövs ifall andra former av odling ska ges utrymme. För att odling i staden ska få ett större genomslag i såväl samhällsplanering som forskning behövs dess multifunktionalitet understrykas än mer. Bristen på strategi kan bero på att initiativen måste komma underifrån, för att stärka intresset vilket såklart också är viktigt, men för att utveckla fenomenet kan det behövas en strategi ovanifrån. Stadsodlingen har potential att utvidgas som matförsörjning men i ett svenskt kontext är det inte lika prioriterat eller nödvändigt, som säg i USA, på grund av vårt utvecklade skydds nät (Intervjuperson 1). Andra sätt att involvera den ekonomiska hållbarheten finns det säkerligen utrymme för dock, något som det finns möjlighet att forska vidare på.

Det är svårt att avgöra vilken av de två hållbarhetsdimensionerna, socialt och ekologiskt, som prioriteras mest av Malmö stad utifrån den insamlade empirin för denna studie, men utifrån intervjuerna 1, 2 och 4 samt dokumentet "Stadsodling - program för odling på allmän plats i Malmö stad" (2014) går det att tolka det som att Malmö lägger störst fokus på rekreation, social gemenskap och trygghet. Utifrån intervju 3, med representant från Odlargruppen i Augustenborg, som gav information gällande den ekologiska aspekten, och intervju 1, med representant från Miljöförvaltningen, som i en del av sin intervju talade om REKO-ringen och försäljning av ekologiskt odlad mat, får stadsodling som verktyg ett bredare genomslag; både för ekologisk - och ekonomisk hållbarhet.

I Malmö stad prioriteras dock alltså den sociala hållbarhetsaspekten i stadsodling högst av de tre, vilket kan sägas gå emot Campbells mening att hållbarhetsaspekterna prioriteras i följande ordning:

ekonomisk, ekologisk och social. Han uppmärksammade dock i sin reviderade version att han i sin originaltext undervärderat social hållbarhets komplexitet.

6. Slutsats

Denna studie har gjorts i syfte att öka förståelsen kring vad stadsodling kan ha för betydelse för ekologisk och social hållbarhet i planering, och hur fenomenet kan användas som ett verktyg för grön planering. Studien visar också på de drivkrafter som finns bakom initiativen som invånare i Malmö stad står bakom, samt vilka målkonflikter som kan finnas mellan att förtäta en stad och samtidigt främja naturen. Det är konflikter som även Scott Campbell refererar till i sin modell "Planner's triangle" där han pekar på tre prioriteringar i planering: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, och tre konflikter mellan dem. Studien har visat på att konflikten mellan ekologisk och social hållbarhet har potential att lösas genom stadsodling då det främjar båda två; det stärker socialt kapital, gemenskap, och ökar biologisk mångfald. Även ekonomisk hållbarhet kan främjas, har det visat sig under undersökningens gång, genom ekologiskt odlad mat till försäljning.

Frågeställningarna som ställdes i början av studien var;

- Hur kan stadsodling användas som en hållbarhetsstrategi?
- Vad har stadsodling för betydelse för ekologisk och social hållbarhet?

Det visade sig att stadsodling har potential att ha stor betydelse för ekologisk och social hållbarhet i framtiden då Malmö står inför stora utmaningar i sin förtätning, där stadsodling kan verka som ett multifunktionellt verktyg med fördel både socialt och ekologiskt. Stadsodling har alltså stor betydelse för framtidens planering och kan, bekräftat av intervjupersonerna, tillämpas som en hållbarhetsstrategi. Augustenborg arbetar genom olika projekt, bland annat genom Odlargruppen som denna studie fokuserar på, där de har allmänna odlingar med både gemensamma och enskilda projekt. De prioriterar högt ekologisk odling och odling av växter som gynnar pollinatörer, såsom bin, fjärilar och humlor. Enligt odlargruppen själva så är de ekologiska och sociala drivkrafterna bakom initiativen lika starka, och de prioriteras lika högt. Dock, enligt övriga intervjupersoner är det den sociala faktorn som främst driver projekten i Malmö.

7. Referenslista

- Bourdieu, P. (1985). The forms of capital. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, ed. JG Richardson, pp. 241-58. New York: Greenwood.
- Campbell, S. (1996). Green Cities, Growing Cities, Just Cities?: Urban Planning and the Contradictions of Sustainable Development. *Journal of the American Planning Association (APA)*, 62:3, 296-312, DOI: 10.1080/01944369608975696 Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/01944369608975696> Hämtad: 9/4-20
- Campbell, S. (2016). The Planner's Triangle Revisited: Sustainability and Evolution of a Planning Ideal That Can't Stand Still. *Journal of the American Planning Association (APA)*, 82:4, 388-397. DOI:10.1080/01944363.2016.1214080 Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/01944363.2016.1214080> Hämtad: 9/4-20
- Cloke, P., Cook, I., Crang, P., Goodwin, M., Painter, J. & Philo, C. (2004). *Practising Human Geography*. London: SAGE Publications.
- Cloke, P., Cook, I., Crang, P., Goodwin, M., Painter, J. & Philo, C. (2009). *Practicing Human Geography*. London: SAGE Publications Ltd.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Despommier, D. (2009). The Rise of Vertical Farms. *Scientific American*, 301(5), 80-87. Tillgänglig: www.jstor.org/stable/26001595 Hämtad: 15/4-20
- Ejvegård, R. (2003). *Vetenskaplig Metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Encyclopædia Britannica (1998). *Garden city - urban planning*. Tillgänglig: <https://www.britannica.com/topic/garden-city-urban-planning> Hämtad: 9/4-20
- Faehnle M. m.fl. 2011. Looking for the role of nature experiences in planning and decision making. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 7 (1).
- Firth, C., Maye, D. & Pearson, D. (2011). Developing "community" in community gardens. *Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability*. 16:6, 555-568. DOI: 10.1080/13549839.2011.586025 Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/13549839.2011.586025> Hämtad: 14/4-20
- Gren, M. & Hallin, P. (2003). *Kulturgeografi - en ämnesteoretisk introduktion*. Malmö: Liber AB

- Howard, E. (1902). *Garden Cities of To-Morrow*. Swan Sonnenschein & CO., Ltd. Paternoster Square, London.
- Hägerhäll, B. (red.) (1988). *Vår gemensamma framtid*. Rapport från Världskommissionen för miljö och utveckling. Stockholm: Bokförlaget Prisma och Tidens förlag.
- Korojova, A. & Treija, S. (2018). Urban Gardening as a Multifunctional Tool to Increase Social Sustainability in the City. *Architecture and Urban Planning*. DOI: 10.2478/aup-2018-0012
- Loubere, N. (2017). Questioning Transcription: The Case for the Systematic and Reflexive Interviewing and Reporting (SRIR) Method. *Forum Qualitative Sozialforschung*, vol. 18, no. 2, 15.
- Milbourne P. (2012). Everyday (in)justices and ordinary environmentalisms: community gardening in disadvantaged urban neighbourhoods. *Local Environment: The international Journal of Justice and Sustainability*, 17 (9), 943-957. DOI: 10.1080/13549839.2011.607158
- MKB (u.å.b). *Om Ekostaden Augustenborg*. Tillgänglig: <https://mkbfastighet.se/hyresgast/kunderbjudanden/ekostaden/om-ekostaden/> Hämtad: 5/4-20
- Malmö stad (2017). *Augustenborg*. Tillgänglig: <https://malmo.se/Uppleva-och-gora/Arkitektur-och-kulturarv/Kulturarv-Malmo/A-D/Augustenborg.html> Hämtad: 7/4-20
- Malmö stad (2018a). *Pågående stadsodlingar i Malmö*. Tillgänglig: <https://malmo.se/Uppleva-och-gora/Gora/Stadsodling/Pagaende-stadsodling.html> Hämtad: 16/4-20
- Nationalencyklopedin (u.å.). *hållbar utveckling*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/hallbar-utveckling> Hämtad: 15/5-20
- Naturvårdsverket (2019). *Grön infrastruktur för levande landskap*. Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/gron-infrastruktur> Hämtad: 7/4-20
- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24(1), 1-24.
- Putnam, R. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon Shuster.
- Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. 1:a upplagan. Malmö: Liber ekonomi.
- Short, R. (2014). *Urban theory: a critical assessment*. 2nd edition. Palgrave Macmillan.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Turner, B. (2011). Embodied connections: sustainability, food systems and community gardens. *Local Environment*, 16 (6), 509-522. DOI: 10.1080/13549839.2011.569537

United Nations (2018). *68% of the world population projected to live in urban areas by 2050, says UN*. Tillgänglig: <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urban-ization-prospects.html> Hämtad: 8/4-20

7.1 Empiriska referenser

7.1.1 Dokument

Gatukontoret (2014). *Stadsodling - program för odling på allmän plats i Malmö stad*. Tillgänglig: <https://docplayer.se/13581893-Stadsodling-program-for-odling-pa-allman-plats-i-malmo-stad-gatukontoret-2014-04-01.html> Hämtad: 29/4-20

MKB (u.å.a). *Ekostaden Augustenborg - på väg mot en hållbar stadsdel*. Broschyr från MKB fastigheter. Tillgänglig: https://mkbfastighet.se/globalassets/bo-hos-oss/dokumentmapp/broschyr_sv.pdf hämtad: 5/4-20.

Malmö stad, (2009). *Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020*. Tillgänglig: <https://malmo.se/download/Milj%C3%B6programMalm%C3%B6%20stad%202009-2020.pdf> Hämtad: 29/4-20

Malmö stad (2018b). *Översiktsplan för Malmö - Planstrategi*. Tillgänglig: https://malmo.se/download/%VERSIKTSPLAN+MALM%_antagen_31maj2018.pdf Hämtad: 29/4-20

Malmö stad (2019a). *Handlingsplan för miljöprogrammet - förslag till prioriterat arbete i Malmö stad 2019-2020*. Tillgänglig: https://malmo.se/download/Handlingsplan_for_miljoprogrammet-forslag_till_prioriterat_arbete_i_Malm%_stad_2019-2020.pdf Hämtad: 29/4-20

Malmö stad (2019b). *Ekostaden Augustenborg*. Tillgänglig: <https://malmo.se/Ekostaden-Augustenborg.html> Hämtad: 7/4-20

7.1.2 Intervjuer

Intervju 1: Helen Nilsson. Projektledare på Miljöförvaltningen / en av grundarna av Stadsodlingsnätverket. Intervju utfördes tisdagen den 22/4 2020 klockan 13:00-13:30.

Intervju 2: Shoshana Iten. Miljöutvecklare på Fastighets- och Gatukontoret. Intervju utfördes tisdagen den 22/4 2020 klockan 14:00-14:30.

Intervju 3: Gunilla Ericson. Grundare av Augustenborgs Odlargrupp. Intervju utfördes måndagen den 27/4 2020 klockan 9:30-10:10.

Intervju 4: Anna Arbdal. Bosocialutvecklare för MKB i Augustenborg. Intervju utfördes tisdagen den 28/4 2020 klockan 9:00-9:30.

7.2 Figurer och tabeller

Figur 1. Google maps (2020). Augustenborg i Malmö stad. Tillgänglig: <https://www.google.se/maps/place/Augustenborg>

Figur 2. Google maps (2020). Bostadsområdet Augustenborg. Tillgänglig: <https://www.google.se/maps/place/Augustenborg>

Figur 3. Campbell, (1996). Campbell's första modell av "Planner's triangle" från 1996. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/01944369608975696> Hämtad: 9/4-20

Tabell 1. Johansson, L. (2020). Presentation av intervjupersoner.

8. Bilagor

BILAGA 1

Intervjuguide - Projektledare på Miljöförvaltningen samt uppstartare av Stadsodlingsnätverket i Malmö.

Intervjuns syfte

Intervjuns syfte är att lyfta Malmö stads arbete med hållbarhetsdimensionerna social- och ekologisk hållbarhet i planeringen, eventuella målkonflikter däremellan och vad för betydelse stadsodling kan ha för respektive dimension. Även få en större förståelse för de miljöprojekt som sker i staden och hur grön planering integreras i stadsutvecklingen.

Praktiska detaljer

Intervjun genomfördes via telefon under onsdagseftermiddagen 13:00-13:30 den 22/4-20. Tillåtelse om inspelning och användning av citat gavs i samband med intervjun.

Intervjuperson

Helen Nilsson, projektledare på Miljöförvaltningen. Hon har även varit med och startat upp den ideella föreningen Stadsodlingsnätverket i Malmö.

Frågor

- Berätta lite om Stadsodlingsnätverket; uppstarten, bakgrund, drivkrafter.
- Hur arbetar Miljöförvaltningen med stadsodling i staden?
- Har projekten varit lyckade?
 - Om ja: vilka delar? Hur då?
 - Om nej: var och hur har man misslyckats? Hur tänker ni kring framtida planering?

- Hur arbetar Augustenborg med stadsodling? Finns det några projekt du varit involverad i där?
- Malmö stad i allmänt: vad anser du att stadsodling har för betydelse för ekologisk och social hållbarhet?
- Är hållbarhetsdimensionerna (ekologisk och social) centrala i planeringen eller undanskymda? Har någon ökat/minskat i betydelse?
- Finns det några målkonflikter, som du kan se, mellan ekologisk och social hållbarhet?

BILAGA 2

Intervjuguide - Miljöutvecklare på Fastighets- och Gatukontoret i Malmö

Intervjuns syfte

Intervjuns syfte är att lyfta Malmö stads arbete med hållbarhetsdimensionerna social- och ekologisk hållbarhet i planeringen och i bostadsområden, eventuella målkonflikter däremellan och vad för betydelse stadsodling kan ha för respektive dimension. Även få en inblick i hur Fastighets- och Gatukontoret arbetar med grön planering och vad för prioriteringar det finns.

Praktiska detaljer

Intervjun genomfördes via telefon under eftermiddagen 14:00-14:30 den 22/4-20. Tillåtelse om inspelning och användning av citat gavs i samband med intervjun.

Intervjuperson

Shoshana Iten, Miljöutvecklare på Fastighets- och Gatukontoret i Malmö.

Frågor

- Berätta lite om hur Fastighets - och Gatukontoret arbetar med stadsodling/hur du arbetar med stadsodling på allmän platsmark.

- Vet du något om hur Augustenborg arbetar med stadsodling? Har det i så fall varit lyckat?
- Vad har stadsodling på allmän platsmark för fördelar/betydelse?
- Gällande hållbarhetsdimensionerna i planering och i bostadsområden - är de centrala eller undanskymda? Har någon ökat/minskat i betydelse?
- Kan du se några målkonflikter mellan satsningar på ekologisk respektive social hållbarhet?

BILAGA 3

Intervjuguide - Grundare av Augustenborgs Odlargrupp

Intervjuns syfte

Intervjuns syfte är att lyfta Augustenborgs arbete med hållbarhetsdimensionerna social- och ekologisk hållbarhet i de olika initiativ och projekt som tas och görs, eventuella prioriteringar och vad för betydelse stadsodling kan ha för respektive dimension. Intervjun ämnar också ge en inblick i hur det är att vara boende i bostadsområdet, vad stadsodling betyder för medlemmarna och deras perspektiv.

Praktiska detaljer

Intervjun genomfördes via telefon under förmiddagen 9:30-10:10 måndagen den 27/4 2020. Tillåtelse om inspelning och användning av citat gavs i samband med intervjun.

Intervjuperson

Gunilla Ericson. Grundare av och aktiv i Augustenborgs Odlargrupp.

Frågor

- Berätta lite om er förening;
 - Hur startade den?
 - Varför startade ni den?

- Hur arbetar ni med odling?
- Är det många aktiva?
- Vad är era olika projekt?
- Vad betyder Odlargruppen för medlemmarna?
- (Vad betyder föreningen/stadsodling för dig?)
- Har stadsodling hjälpt till med att förbättra området? Har läst en del om bostadsområdets historia och väg till en Ekostad.
- Vad för drivkrafter ligger bakom ert initiativ till stadsodling i bostadsområdet?
- (Finns det några målkonflikter mellan era drivkrafter? (Social och ekologisk hållbar utveckling, dvs. om ni även ser den ekologiska fördelen med odling)

Sådana frågor markerade inom parentes syftar till sådant som tagits upp under svar på en annan fråga, frågan i sig ställdes alltså inte utan besvarades på eget initiativ.

BILAGA 4

Intervjuguide - Bosocialutvecklare på MKB

Intervjuns syfte

Intervjuns syfte är att lyfta MKBs arbete med hållbarhetsdimensionerna social- och ekologisk hållbarhet i planeringen och i bostadsområden, eventuella målkonflikter däremellan och vad för betydelse stadsodling kan ha för respektive dimension. Även få en inblick i hur MKB ser på segregation och gentrifiering i dels Augustenborg och dels i staden i sig.

Praktiska detaljer

Intervjun genomfördes via telefon under förmiddagen 9:00-9:30 tisdagen den 28/4 2020. Tillåtelse om inspelning och användning av citat gavs i samband med intervjun.

Intervjuperson

Anna Arbdal, Bosocialutvecklare på MBK.

Frågor

- Berätta lite om din yrkesroll på MKB och i Augustenborg.
- Jag har läst på Malmö stads hemsida att Augustenborg genomgått en omvandling från ett relativt otryggt område till "Ekostaden" - kan du berätta lite mer om det?
- Hur har stadsodling bidragit med social hållbarhet?
- Har det skapats/finns det gentrifiering/segregering i området? Ser du att stadsodling kan hjälpa till att minska sådant?
- Finns det målkonflikter mellan att vilja utveckla ett område och samtidigt inte skapa gentrifiering? Alltså en konflikt mellan grön planering och det sociala främjandet?